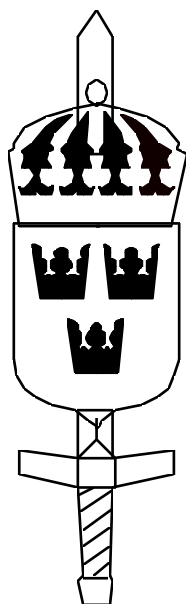

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmakten

Årsredovisning 2007

Försvarsmaktens

ÅRSREDOVISNING

2007

Resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning,
anslagsredovisning, finansieringsanalys och noter

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

ÖVERBEFÄLHAVARENS KOMMENTAR.....	4
OM REDOVISNINGEN	7
OPERATIV FÖRMÅGA M.M. VID UTGÅNGEN AV 2007.....	8
UTGÅNGSPUNKTER FÖR REDOVISNINGEN	8
FÖRSVARSMAKTENS OPERATIVA FÖRMÅGA	8
INSATSORGANISATIONEN DEN 31 DECEMBER 2007	11
RESULTATREDOVISNING	12
VERKSAMHETSGRENNEN 1 INSATSER.....	12
VERKSAMHETSGRENNEN 2 UPPBYGGNAD AV INSATSORGANISATIONEN OCH BEREDSKAP	15
VERKSAMHETSGRENNEN 3 UTVECKLING	25
VERKSAMHETSGRENNEN 4 ÖVRIGT.....	28
VERKSAMHETSGRENNEN 5 FREDSFÖRÄNDRANDE INSATSER	29
VERKSAMHETSGRENNEN 6 STÖD TILL SAMHÄLLET	30
PRODUKTION OCH GRUNDORGANISATION	31
KOMPETENSFÖRSÖRJNING.....	32
EKONOMISKT RESULTAT OCH ANALYS	37
VERKSAMHETSGRENNARNAS KOSTNADER OCH INTÄKTER	37
PRODUKTGRUPPERNAS KOSTNADER OCH INTÄKTER.....	38
PRODUKTGRUPPERNAS UTGIFTER.....	40
ANSLAGSFÖRBRUKNING SAMTLIGA ANSLAG 2007	42
SÄRSKILT OM FORSKNINGS- OCH TEKNIKUTVECKLINGSANSLAGET	43
ANSLAGENS FÖRDELNING PÅ VERKSAMHETER	45
SÄRSKILT OM INVESTERINGARNA I KRIGSMATERIEL	45
AVGIFTSFINANSIERAD VERKSAMHET	46
RESULTATINDIKATORER.....	48
OM RESULTATINDIKATORERNA.....	48
ORGANISATIONSSTYRNING	48
NYCKELTAL	48
VISSA VOLYMMÅTT.....	52
ÖVRIG ÅTERRAPPORTERING.....	56
EKONOMISK ÖVERSIKT	57
TILLÄGGSUPPLYSNINGAR.....	58
LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE I FÖRSVARSMAKTEN 2007	58
FINANSIELLA DOKUMENT	59
RESULTATRÄKNING	59
BALANSRÄKNING	60
BALANSRÄKNING (FORTS).....	61
NOTER OCH KOMMENTARER	62
BESKRIVNING AV REDOVISNINGSPRINCIPER	62
ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER	63
UNDANTAG FRÅN EA-REGLER	63
ANSLAGSREDOVISNING	72
FINANSIERINGSANALYS	77

BILAGOR..... 79

BILAGA 1 (KVALIFICERAT HEMLIG) VÄRDERING AV FÖRSVARSMAKTENS OPERATIVA FÖRMÅGA M.M.	79
BILAGA 2 (ÖPPEN) FÖRSVARSMAKTENS OMSTRUKTURERING.....	79
BILAGA 3 (ÖPPEN) PERSONALBERÄTTELSE	79
BILAGA 4 (ÖPPEN) INTERNATIONELL VERKSAMHET	79
BILAGA 5 (ÖPPEN) SÄRSKILDA REDOVISNINGAR	79
BILAGA 6 (ÖPPEN) SÖKREGISTER ÅTERRAPPORTERINGSKRAV	79

Tabeller

Tabell 1	Försvarsmaktens insatsorganisation 2007
Tabell 2	Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter
Tabell 3	Produktgruppernas kostnader och intäkter
Tabell 4	Produktgruppernas utgifter
Tabell 5	Anslagsförbrukning samtliga anslag 2007
Tabell 6	Anslagsutfallet inom forskningen och teknikutvecklingen 2007
Tabell 7	Anslagsutfallet inom FoT-områdena 2007
Tabell 8	Avgifter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2005-2007
Tabell 9	Grundutbildning – antal inryckta
Tabell 10	Grundutbildning – antal krigsplaceringsbara
Tabell 11	Grundutbildning – avgångsprocent
Tabell 12	Antal elever på nivåhöjande personalutbildning
Tabell 13	Hemvärnsutbildning
Tabell 14	Genomförd avtalstid i hemvärnets förband
Tabell 15	Körmil per stridsfordon
Tabell 16	Gångtimmar per fartygstyp
Tabell 17	Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp
Tabell 18	Ersättningar till vissa ledande befattningshavare i Försvarsmakten

Figurer

Figur 1	Försvarsmaktens ekonomistyrningsmodell (FEM)
Figur 2	Helikopterinsatser 2005-2007
Figur 3	Försvarsmaktens grundorganisation 2007-12-31
Figur 4	Principskiss över Försvarsmaktens personalförsörjningsstrategi
Figur 5	Antal yrkesofficerare 2005-2007
Figur 6	Antal civila årsarbetskrafter 2005-2007
Figur 7	Personalvolymens utveckling 2005-2007
Figur 8	Anslagens fördelning på verksamheter 2007
Figur 9	Investeringarnas andel av Försvarsmaktens totala anslagsförbrukning 2001-2007

Överbefälhavarens kommentar

2007 var det sista av de tre år som omfattades av 2004 års försvarspolitiska beslut. Beslutet innebar en fortsatt reformering, med en tydlig inriktning mot ett insatsförsvar med användbar insatsförmåga – här och nu - både nationellt och internationellt. Försvarsmaktens har i allt väsentligt nått de mål statsmakterna gav för försvarsbeslutsperioden. Försvarsmakten kan i och med utgången av 2007 redovisa att det som efterfrågats i försvarsbeslutet har levererats.

Men det har krävt stora personella och ekonomiska ansträngningar. Jag återkommer till det.

Försvarsbeslutet innebar stora utmaningar. Det handlade om en genomgripande reformering med väsentligt ökade internationella ambitioner. Samtidigt skulle anslagen minskas med 3 miljarder kronor. Jämsides med en radikal omställning av organisationen har Försvarsmakten drivit en omfattande reform av värnpliktsutbildning, personalförsörjning och materielförsörjning. Uppsättandet av den nordiska snabbinsatsstyrkan har i det sammanhanget också fungerat som en stark reformmotor.

Den positiva bild som framgår av årsredovisningen av vad som åstadkommits under året, och de tre senaste åren, innebär inte att reformeringen i alla delar löper problemfritt.

Vi har lagt en grund, men reformeringens framgång är därigenom inte säkrad långsiktigt. Strukturen vi har i och med utgången av 2007 har utomordentligt små marginaler. En utmaning de kommande åren är att säkerställa att den grund vi lagt under de senaste årens intensiva omställningsarbete nu ges långsiktig hållbarhet.

Vi har ett långsiktigt strukturellt problem som kan sammanfattas med att vi har en obalans mellan uppgifter och resurser som utan reala resurstillskott kommer att bli allt större. Den insatsorganisation vi nu har är en minimistruktur för att upprätthålla grundförmåga och för att kunna lösa internationella uppgifter på den nivå vi gör idag. Med obalans menas att vi har otillräckliga resurser för att över tiden använda och vidareutveckla våra förband så att de kan utföra sina uppdrag.

Den positiva utvecklingen av Försvarsmaktens samlade förmåga har fortsatt även under 2007. Ominriktningen pågår på bred front, men är krävande för organisationen. Att som liten nation till exempel vara så kallad *framework nation*¹ och ansvara för uppsättandet av den nordiska stridsgruppen har inneburit fördelar för Försvarsmaktens förändring till att vara ett flexibelt insatsförsvar.

Värderingen av Försvarsmaktens operativa förmåga och insatsorganisationens krigsduglighet sker mot de krav som statsmakterna ställer och de målsättningar mot vilka förbanden organiserats, utrustats och utbildats. Resultatet av årets verksamhet är gott. Målen har i huvudsak nåtts. I viktiga avseenden har förmågan ökat. Vi utnyttjar vår kapacitet såväl internationellt som nationellt. Den ökade fokuseringen på de internationella insatserna kräver att vi successivt inför den värderingsmetod för förbanden som används inom Nato. Metoden har prövats vid valideringen av den nordiska stridsgruppen med mycket gott resultat.

¹ Framework Nation (ledande nation) innebär att Sverige har det övergripande ansvaret för förberedelsearbete med den nordiska stridsgruppen (Nordic Battlegroup). Detta innebär ansvar för såväl politiska som militära aspekter av samarbetet med övriga länder.

Under 2007 har Försvarsmakten deltagit i internationella insatser i enlighet med regeringens uppdrag med hög kvalitet och med en stor bredd av utnyttjade förmågor. Svenska förband har deltagit i insatser i Afghanistan, Libanon, Bosnien-Hercegovina och Kosovo. Parallellt med dessa insatser har planering och beredskap funnits för insatser i Tchad och Sudan. I Afghanistan möter vår personal ett försämrat säkerhetsläge, vilket ställer stora krav på förmåga till taktikanpassning, tillförsel av nya funktioner och sannolikt ytterligare resursförstärkningar under 2008. De uppgifter som finns att hantera under internationella insatser är många och ofta komplexa. I synnerhet gäller det insatsen i Afghanistan med dess inslag av samverkan med flertalet andra myndigheter och organisationer. Den komplexitet som omger de internationella insatserna bör kombineras med en mer flexibel användning av de ekonomiska resurserna inom den ram som finansierar insatserna. Den nuvarande stela ordningen härvidlag ställer Försvarsmakten – och regeringen – inför ständigt återkommande problem under genomförandet.

Förstärkning av pågående insatser med förband anmälda till styrkeregister, och som står i beredskap för internationella insatser, har genomförts vid tre tillfällen. Syftet har varit att temporärt höja förmågan i ett insatsområde inför en förväntad händelseutveckling samt att effektivt utnyttja den rekrytering och utbildning som genomförts av förband anmälda till styrkeregister.

Inom personalområdet har stora förändringar genomförts och kommer att genomföras framöver.

Försvarsmakten har under 2007 uppfyllt försvarsbeslutets kvantitativa målsättning avseende personalvolymen. De reduktioner som blev en nödvändig följd av försvarsbeslutet har företrädesvis åstadkommits genom uppsägningar på grund av arbetsbrist samt avgångar med avtalspension. Arbetsrättsligt föranledde uppsägning på grund av arbetsbrist ett rekryteringsstopp för myndigheten. Kombinationen av dessa åtgärder har resulterat i problem för Försvarsmaktens kompetensstruktur som kommer att påverka personalförsörjningsförmågan många år framöver.

Vi tar just nu de första stegen i en genomgripande personalförsörjningsreform. Värnpliktsutbildningen har reformerats. Utbildningen har på ett direktare sätt knutits till de internationella insatsbehoven. Kontraktsanställning med en tredje påbyggnadstermin, följd av kontrakterad beredskap för internationella insatser, har införts. Erfarenheterna av kontraktsanställningsformen för soldater och sjömän blir en viktig del av underlaget inför det beslut som statsmakterna har aviserat om att värnplikten i sin nuvarande form i fredstid skall upphöra den 1 juli 2010. Vi inför en ny officerskarriär - specialistofficer – för att tillgodose insatsförsvarets förändrade krav på kompetens.

Årets finansiella resultat inger emellertid stora bekymmer.

Redan tidigt under 2007 stod det klart att om Försvarsmakten skulle kunna uppfylla de krav statsmakterna ställde, så var det nödvändigt att fullt ut utnyttja de ekonomiska resurser som avdelats för förbandsverksamheten, inklusive det stora anslagssparande om 891 miljoner kronor som fördes över från 2005 och 2006 till 2007. Av detta sparande planerades ursprungligen cirka 350 miljoner kronor att föras över till 2008. Det blev inte möjligt trots att betydande besparingar genomfördes. Vid utgången av 2007 kan konstateras att av de planerade 350 miljoner kronorna som avsågs utnyttjas på förbandsanslaget så återstår cirka 57 miljoner kronor. Insatsorganisationen har visserligen levererats inom av statsmakterna givna finansiella ramar för 2007, men analysen visar ändå att det föreligger en strukturell obalans mellan uppgifter och resurser. Det bör i

sammanhanget också påpekas att flera av de besparingar som vidtogs under hösten inte hunnit påverka årets verksamhetsresultat.

När vi nu går vidare med 2007 års resultat som grund så är utmaningen att säkerställa att den grund vi lagt under de senaste årens intensiva omställningsarbete nu ges långsiktig hållbarhet.

Det handlar om att skapa en förbandsproduktion som på ett kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart sätt kan tillgodose det löpande behovet av insatta och insatsberedda förband. Personalförsörjningen är därvid den mest avgörande frågan.

En långsiktigt hållbar balans mellan resurser och uppgifter måste säkerställas.

De omedelbara obalanser som är en del i den reformationsfas vi befinner oss i måste hanteras.

I det budgetunderlag som Försvarsmakten lämnar in nästa vecka står dessa frågor i fokus.

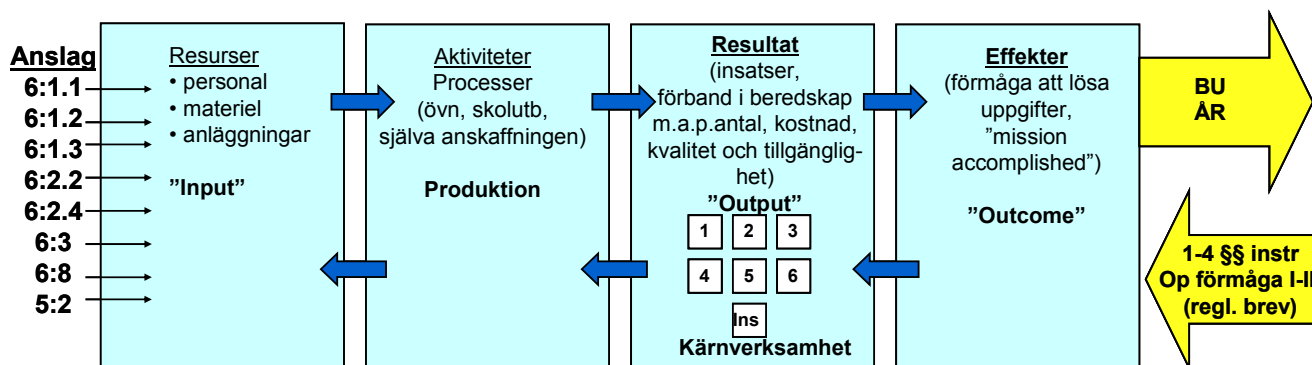
Håkan Syrén
Överbefälhavare

Om redovisningen

Regeringen styr från och med budgetåret 2007 Försvarsmakten genom att i regleringsbrevet inledningsvis ange vilken operativ förmåga samt en däremot svarande insatsorganisation Försvarsmakten skall ha. Därefter ställer regeringen krav på vilka *produkter* Försvarsmakten skall leverera inom ett antal verksamhetsgrenar.² Avslutningsvis ställer regeringen ett antal krav på resursanvändningen samt tilldelar myndigheten dispositionsrätt över de ekonomiska resurserna som krävs för att genomföra verksamheten (*produktionen*).

Styrningen fokuserar från och med budgetåret 2007 mera på de resultat Försvarsmakten skall åstadkomma i form av produkter, främst insatser och insatsförband, än hur produktionen skall genomföras för att uppnå dessa resultat. Perspektivet i regeringens styrning har därmed i förhållande till tidigare vridits från en inputorienterad till en outputorienterad styrning.

Den interna styrningen av planeringen och uppföljningen av verksamheten har naturligen sin utgångspunkt i regeringens styrning, som den kommer till uttryck i regleringsbrevet för Försvarsmakten 2007. Den interna styrningen regleras i Försvarsmaktens ekonomistyrningsmodell (FEM) som utgår från regeringens styrning i instruktionen och regleringsbrevet. Modellen framgår i grafisk form av figur 1 nedan.

Figur 1 Försvarsmaktens ekonomistyrningsmodell (FEM)

På samma sätt som regeringens styrning och Försvarsmaktens interna styrning har förändrats under budgetåret 2007, så förändras i motsvarande grad Försvarsmaktens återrapportering av den under året genomförda verksamheten. I förhållande till budgetåret 2006 och tidigare budgetår så har därmed resultatredovisningsprinciperna förändrats. Av det följer att resultatjämförelser med de två närmast föregående budgetåren inte i alla stycken kan ske. Såvitt avser den ekonomiska redovisningen i de finansiella dokumenten har principerna för denna inte förändrats. De ekonomiska redovisningsprinciperna framgår av avsnittet Finansiella dokument.

² Begreppet "produkt" är i Försvarsmakten synonymt med "prestation". De viktigaste produkterna (output) är insatser, insatsförband och resultaten från forsknings- och utvecklingsarbetet. Resurserna utgörs av personal, materiel, anläggningar samt mark och lokaler (input).

Operativ förmåga m.m. vid utgången av 2007

Utgångspunkter för redovisningen

Allmänt

De krav på operativ förmåga mot vilka redovisningen sker i detta avsnitt är fastställda i regleringsbrevet för 2007 för Försvarsmakten. Dessa krav är komplext formulerade eftersom de är nedbrutna till ett antal angivna krav på operativ delförmåga, vilka i sin tur som regel är sammansatta och innehåller ett antal mer specifika krav på förmåga. I denna resultatredovisning redovisas de samlade bedömningarna för respektive operativ förmåga. Den samlade bedömningen utgörs av ett uppskattat genomsnitt av de värderingar som gjorts av ingående delförmågor. Samma princip har använts då de mer specifika förmågorna slagits samman till en värdering per angiven delförmåga.

Omvärldsläget och grunden för kraven på Försvarsmakten

Liksom under föregående år har en utgångspunkt för värderingen varit att militära incidenter inte kan uteslutas men att ett militärt angrepp mot Sverige inte är sannolikt under överskådlig tid. Värderingen utgår också från Försvarsmaktens instruktion i vilken bland annat anges att grunden för verksamheten är förmågan till väpnad strid. Nationellt ställer Försvarsmaktens uppgifter krav på förband med hög förmåga och varierande grad av beredskap.

Därutöver ställer deltagande i internationella insatser krav på förband med hög beredskap för insatser med begränsad varaktighet, liksom också förmåga att kontinuerligt kunna bidra till långvariga insatser. Om omvärldsläget försämras skall Försvarsmakten kunna genomföra krishantering nationellt och samtidigt kunna förstärka förmågan internationellt. Internationella uppgifter står i centrum för Försvarsmaktens verksamhet, men de nationella uppgifterna, inte minst att hävda den territoriella integriteten, måste också lösas.

Försvarsmaktens operativa förmåga³

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Den värdering som har gjorts för 2007 visar att Försvarsmakten har förmåga att över tiden möta de krav regeringen ställer i nuvarande omvärldsläge. Förmågan att lösa uppgifterna i ett försämrat omvärldsläge har förbättrats jämfört med föregående år. Där har tidigare förelegat brister som begränsat handlingsfriheten och förmågan, men för 2007 bedöms kapaciteten i stort möta ställda krav. Förmågan att möta ställda krav efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling bedöms liksom föregående år som god.

Trots denna positiva tendens på den övergripande nivån finns i vissa avseenden brister och avvikelser, som i större eller mindre utsträckning påverkar förmågan att lösa en viss uppgift. I de följande avsnitten utvecklas denna bedömning för vart och ett av de tre krav på operativ förmåga som anges i regleringsbrevet.

³ Återrapporteringskrav RB p. 1, se också den kvalificerat hemliga bilagan 1 (jfr. not 3).

Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och bidra till att förebygga och hantera kriser i vår omvärld genom att medverka i fredsfrämjande insatser

I nuvarande omvärldsläge har Försvarsmakten i huvudsak den förmåga som krävs för att hävda vår territoriella integritet och medverka i fredsfrämjande insatser. De delförmågor som ingår i denna förmåga är bland annat att upptäcka hot mot Sverige, avvisa kränkningar, hantera incidenter, medverka i internationella, fredsfrämjande insatser över hela skalan av uppgifter samt att med resurserna bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred.

Försvarsmakten bedöms i huvudsak möta de krav som ställs avseende de delförmågor som på olika sätt rör förmågan att upptäcka hot mot Sverige och att hävda och värna den territoriella integriteten. Mindre delar i dessa delförmågor har förbättrats jämfört med föregående år. Fortfarande kan genomförandet påverkas av en eller flera brister, men dessa hindrar som regel inte att uppgifterna kan lösas.

Försvarsmakten bedöms möta ställda krav på att medverka i fredsfrämjande insatser. Bedömningen baseras på den verksamhet som har genomförts och fortsatt genomförs inom ramen för dessa insatser, liksom också på den förmåga som finns hos de andra förband som är upptagna i internationella styrkeregister. Särskilt har förmågan att genomföra insatser i den högsta konfliktskalan vid fredsframtvingande insatser förbättrats jämfört med tidigare år. Detta är en effekt av att kontrakterade markförband med såväl nationell som internationell förmåga nu är tillgängliga för första gången genom den under 2007 organiserade nordiska stridgruppen (NBG).

Försvarsmaktens förmåga att bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar på samhället i fred har till del prövats flera gånger under året. Dessa insatser och den genomförda värderingen visar att förmågan i denna del är god. De fastställda kraven kan mötas och uppgifterna kan lösas över tiden.

Förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt kunna öka förmåga till internationella insatser

Försvarsmaktens förmåga att vid ett försämrat omvärldsläge kunna hantera händelseutvecklingar och hot som kan drabba Sverige samt att kunna öka förmågan till internationella insatser, har förbättrats jämfört med 2005 och 2006. Det är till del en följd av en faktisk höjning av förmågan, men också av förändrade antaganden samt omformuleringar och omstruktureringar av regeringens krav på operativ delförmåga, som de uttrycks i regleringsbrevet.

Den höjning av förmågan som skett under 2007 avser framförallt en utvecklad förmåga avseende händelser som betingas av utsläpp av kemiska, biologiska, radiologiska ämnen samt av nedfall från nukleära insatser eller provsprängningar (CBRN). Förmågan att genomföra underrättelse- och säkerhetsoperationer har också förbättrats, främst genom fortsatt utveckling av specialförbanden. Det finns dock fortfarande vissa delar där värderingen visar att brister kvarstår. Det handlar liksom föregående år främst om det materiella och personella läget vid vissa förband och inom vissa funktioner, men också om bristande planläggning och bristande tillgänglighet och prestanda i vissa materielsystem.

Värderingen har för denna förmåga i huvudsak utgått från att ett försämrat omvärldsläge kan inträffa mer eller mindre omedelbart. En längre förvarningstid är dock inte

osannolik och skulle naturligtvis ge Försvarsmakten ökade möjligheter att vidta förbättringar och beredskapshöjande åtgärder. Det skulle då höja Försvarsmaktens förmåga i denna del och ge organisationen möjlighet att än bättre uppfylla ställda krav.

Förmåga att efter allvarlig och varaktig försämrad omvärldsutveckling och successiva beslut av regering och riksdag kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet

Liksom under 2006 visar årets värdering inga avgörande avvikelser eller brister avseende Försvarsmaktens förmåga, att efter allvarlig och varaktigt försämrad omvärldsutveckling, och successiva beslut av regering och riksdag, kunna utveckla förmåga att möta olika former av mer omfattande militära operationer som hotar Sveriges fred och självständighet. Denna uppgift kan lösas över tiden och enligt fastställda krav.

De delförmågor som är aktuella inom ramen för denna övergripande förmåga handlar till exempel om att upprätthålla personalen kompetens, att identifiera behov av ny förmåga och ny kompetens, samt att bland annat genom studier och försök utveckla förband och operativa förmåga. Det finns delfunktioner i detta där Försvarsmakten ytterligare bör kunna öka sin förmåga, till exempel avseende hur snabbt nya resultat kan omsättas i konkret utveckling av nya eller befintliga förband. Som helhet gäller dock att Försvarsmaktens förmåga här är god. Det gäller både de aktiviteter som Försvarsmakten själv ansvarar för och de som bedrivs i samverkan med andra. Det bör noteras att handlingsfriheten begränsas av att vissa kompetensområden tvingats utgå till följd av den planerade kraftiga reduceringen av forskningen vid Försvarshögskolan och Totalförsvarets forskningsinstitut.

Slutsatser

Den genomförda värderingen visar att Försvarsmaktens samlade operativa förmåga har fortsatt att utvecklas positivt. Under 2007 har framför allt förmågan i ett försämrat omvärldsläge höjts. Försvarsmakten möter nu en majoritet av de krav på operativ delförmåga som regeringen ställer över tiden och utan några nedsättningar i handlingsfrihet eller förmåga.

Slutligen bör här också noteras att i den värdering som görs på förbandsnivå finns en tendens i det att det 2007 är en större andel förband som endast till del uppfyller ställda krav. Att det trots detta finns en positiv utveckling i Försvarsmaktens samlade förmåga beror på att de förband som formellt utgör Försvarsmaktens insatsorganisation i praktiken i stor utsträckning delas upp i mindre delar med olika beredskap och att de styrkebidrag som används i internationella insatser sätts samman särskilt för den aktuella insatsen. Detta sätt att arbeta är för Försvarsmakten mer ändamålsenligt mot bakgrund av de krav regeringen ställer. En utveckling pågår för att i högre grad anpassa organisationen efter denna nya verklighet.

En detaljerad redovisning av Försvarsmaktens operativa förmåga, liksom läget i insatsorganisationen och hur denna har värderats framgår av *kvalificerat hemlig bilaga 1*.⁴

/1KH

⁴ I den kvalificerat hemliga bilagan 1 redovisas regeringens återrapporteringskrav RB p. 1, 3 (avseende beredskap) och 4 i detalj.

Insatsorganisationen den 31 december 2007

Under 2007 har arbetet fortsatt skett med att omstrukturera krigsförbanden i insatsorganisationen mot den struktur som riksdagen fattade beslut om 2004.

Fu = Fortsatt utveckling av krigsförband (arvförband nyttjas), U = Utveckling mot krigsförband (nytt förband skapas), V = Vidmakthålls (omsätts fortlöpande), Av = Avveckling påbörjas

Förband	2007	Förband	2007
HKV med operativ insatsledning m.m	V/1	Mekaniserad bataljon	V/6
Operativ lednings- och sambandsbataljon ⁵	Fu/1	Mekaniserad bataljon lätt	Fu/2
Taktisk sambandsbataljon	U/1	Haubitsbataljon 77B	V/1
CERT (Computer Emergency Response Team)	Fu/1	Artilleribataljon 2011	Fu/1
FMTM	V/1	Luftvärnsbataljon 90/70 M	V/1
Specialförband	V/2	Underhållsbataljon	V/2
Telekrigsbataljon	Fu/1	Luftburen bataljon	U/1
IT-försvarsförband	Fu/1	Sjöinformationsbataljon	V/1
Operativ ledningstekniskbataljon	V/1	HMS Orion	V/1
Teknisk bataljon	V/1	Marin basbataljon	V/1
Operativ transportbataljon	V/1	Helikopterbataljon	Fu/1
Transportledningsstab ⁶	V/1	Sjöstridsflottilj	V/2
Artilleriradarkompani	V/1	Ubåtsflottilj	V/1
Underrättelsebataljon	V/1	Stridsgruppsstaber med stabsförband ⁷	Fu/3
Jägarbataljon	V/1	Amfibiebataljon	V/1
Säkerhetsbataljon ⁸	V, U/3	Strilbataljon 04	V/1
Luftvärnsbataljon 97/70	V/2	Ledningsflyggrupp ⁹	Fu/1
Ingenjörbataljon	V/2	Flygbasbataljon	V/2
Ammunitionsröjningskompani	V/2	Stridsflygdivision	V/4
CBRN-kompani	V/1	Tpflygdivision TP 84	V/1
Förbindelsebataljon	V/1	Tpflygdivision TP 102	V/1
Stridsvagnstransportkompani	V/2	Signalspaningsflygdivision S102B	V/1
Hemvärnsbataljon	V/60	Regional transportflygdivision	V/2
Bevakningsförband (KBV)	V/5	Amfibiebrigadledning m.m. ¹⁰	Av/1
Armébrigadledning m.m. ¹¹	Av/2		

Tabell 1 Försvarsmaktens insatsorganisation 2007

⁵ Delar utgör grund för betjädningsförbandet till NBG (F)HQ. Förbandet avvecklas i närtid och arvet utgör grund för nytt förband.

⁶ Avvecklas i närtid, ersätts av ny MOVCON-organisation.

⁷ Försvarsmakten kommer i BU 09 att redovisa förslag till framtida utveckling.

⁸ Försvarsmakten kommer i BU 09 att redovisa förslag till framtida utveckling av säkerhetsbataljonerna.

⁹ Innehåller demonstrator ASC 890 (*Airborne Surveillance & Control*) för vidmakthållande av kompetens till Ledningsflyggrupp

¹⁰ Tre brigadledningar (två armé- och en amfibiebrigadledning) med ledningsförband utvecklas till tre stridsgruppsstaber med förmåga att främst leda markoperativ verksamhet.

¹¹ Tre brigadledningar (två armé- och en amfibiebrigadledning) med ledningsförband utvecklas till tre stridsgruppsstaber med förmåga att främst leda markoperativ verksamhet.

Resultatredovisning

Verksamhetsgrenen 1 Insatser

Verksamhetsgrenens produkter

Verksamhetsgrenens produkter är insatser nationellt och internationellt.¹²

Internationella insatser

Under året har totalt 2 376 personer tjänstgjort i de internationella insatserna, vilket motsvarar 966 årsarbetskrafter.¹³ Av dessa utgörs 267 årsarbetskrafter av yrkesofficerare och 54 årsarbetskrafter har bemannats av reservofficerare. Under året har uppgifterna lösts väl och mycket positiva omdömen om de svenska insatserna har avgetts från de chefer i insatsområdena under vilka förbanden lytt. Dessutom har många nyttiga erfarenheter kommit Försvarsmakten till del.

Under året har planering för nya insatser i Tchad och Sudan genomförts. Trots att dessa insatser ännu inte blivit av har nyttiga erfarenheter dragits inför kommande planeringar av insatser.

Tre förstärkningsinsatser har genomförts under 2007, två till Afghanistan (ur 722. mekaniserade skyttekompaniet – IA 06 – samt med en jägarpluton) och en till Kosovo (ur samma kompani). Detta har bidragit till att höja effekten i respektive insatsområde och samtidigt utveckla förmågan till förstärkningsinsatser inom Försvarsmakten.

I Kosovo (KFOR) överlämnade svenska kontingenten ledningsansvaret för Multinational Task Force Centre (MNTF C) till Irland. MNTF C har därmed varit under svensk ledning i tolv månader. Den svenska personalstyrkan har i och med överlämnandet av ledningsansvaret reducerats, vilket dock endast haft begränsad påverkan på förbandets behov av logistikstöd. Den i övrigt komplext sammansatta svenska kontingenten i Kosovo genererar i sig stort stödbehov i jämförelse med en mer renodlad organisation. Förbandet ger trots det god effekt i insatsområdet. Särskilt bör funktionerna monitorering (övervakning), informationsinhämtning och samverkan nämnas, vilka ger värdefullt tillskott till KFOR:s lägesuppfattning.

I Afghanistan (ISAF) har svenska kontingenten fortsatt haft ledningsansvar för Provincial Reconstruction Team Masar-e-Sharif (PRT MeS). Under året har det svenska bidraget utökats med planerings- och samverkanspersonal inom PRT MeS stab samt med andra enheter som kompensation för att såväl Polen som Danmark lämnat PRT MeS. Det efterhand försämrade säkerhetsläget i insatsområdet ställer stora krav på Försvarsmaktens förmåga att tillföra funktioner och resurser samt att vid behov ändra uppträdande. Sannolikt kommer ytterligare resurser att erfordras under 2008. Detta tar stora resurser i anspråk och driver upp kostnaderna för insatsen. Den svenska kontingenten

¹² De förband och andra resurser som genomför insatserna är produkter som före insats redovisas som produkter inom verksamhetsgrenen 2 Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap. När väl sådana förband och resurser avdelas för insatser är det alltså själva insatsen som är produkten, inte förbandet eller resursen.

¹³ Avser personal med tjänstgöringstid inom utlandsstyrkan som överstiger två månader. Rotation inom respektive insats sker som regel var sjätte månad.

inom ISAF bedöms ge god effekt trots det snabbt förändrade säkerhetsläget. Att genomföra gemensamma stabiliseringsoperationer tillsammans med Afghan National Security Forces (ANSF) har påtagligt bidragit till att stabilisera och normalisera förhållandena i insatsområdet. Under 2007 har ett långsiktigt strategiskt bedömande genomförts för insatsen i Afghanistan. I samband med det har möjligheten att mäta effekter i insatsen studerats. Försvarsmakten avser att praktiskt pröva att mäta effekten i insatsen i Afghanistan.

I Bosnien – Hercegovina har det svenska styrkebidraget reducerats och omorganiserats. I och med det har även vissa camper avvecklats.¹⁴ På bilateral basis har Försvarsmakten under del av året verkat med en minröjningsstyrka, vilken rönt mycket stor uppskattning. Förbandet var välutbildat och effektivt. Den svenska insatsen i dess nuvarande utformning är ytterligare ett exempel på att behovet av stödfunktioner i form av bland annat stabsresurser och logistik är påtagligt, trots att de operativa manöverenheterna är av relativt liten storlek. En viktig erfarenhet av genomförd avveckling av camper är att det om möjligt bör undvikas att parallellt med pågående avveckling etablera nya insatser i samma område eller på andra platser.

Insatsen i Libanon har avvecklats med goda resultat för marinens del. Nyttjandet av det svenska korvettsystemet visar på att systemet håller mycket hög klass och är mycket användbart även i områden utanför svenska farvatten.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att organisation, utrustning och bemanning för utlandsstyrkan i huvudsak har svarat mot de krav och uppgifter som varit aktuella i respektive insatsområde. Det kontinuerligt försämrade säkerhetsläget i norra Afghanistan utgör emellertid en fortsatt stor utmaning när det gäller att hålla jämna steg med en motståndare som genomför frekvent taktikanpassning.

Under året har utvecklingen inom funktionen gender¹⁵ i Försvarsmakten gått framåt. Det har bland annat resulterat i att genderrådgivare anställts vid den nordiska stridsgruppen (NBG) samt vid Högkvarterets Insatsledning. I planeringen för insatserna i Tchad och Sudan har dessa frågor varit en del av den nationella operationsplanen och båda förbanden har utsett en så kallad *Gender Focal Point* i syfte att vara förbandets kontaktperson för frågor som rör gender och FN:s säkerhetsrådsresolution 1325/2000 ”Kvinnor Fred och Säkerhet”. Detta omfattar nationella kontakter, men framförallt relationer till befintliga FN- och EU-strukturer i respektive insatsområde. All personal som deltagit i de internationella insatserna har genomgått utbildning i genderfrågor. Denna utbildning har bestått av två block; ett med en allmän utbildning om genderperspektiv och FN:s resolution 1325 och ett med mer specifik kunskap om genderrelaterade problem i det aktuella insatsområdet.

¹⁴ En camp är en mer eller mindre permanent militär förläggning som utnyttjas för ledning, underhåll, administration, utbildning, vila, etc.

¹⁵ ”Gender” är engelska och betyder i formell mening en grammatikalisk klassning av substantiv i femininum, maskulinum, neutrum och reale. I informell och överförd bemärkelse refererar ordet till vad som från tid till annan och plats till plats typiskt sett är kvinnliga och manliga beteenden och mönster. Engelskans ”sex” bestämmer könet i biologisk mening.

Nationella insatser

Beslutad beredskap har upprätthållits med grundorganisationens resurser i enlighet med författningar och regeringens särskilda beslut för hävdande av den territoriella integriteten. På land har beredskapsstyrkor ständigt funnits avdelade. Sjöterritoriet har övervakats och sjöbevakningsfartyg har funnits tillgängliga för identifiering och ingripande mot överträdelser av tillträdesbestämmelserna. Frivilliga flygkåren (FFK) har även utnyttjats som stöd för identifiering.

Lufttrummet har övervakats med fasta sensorer kompletterade med flygburen radarspaning. Flygplan (rote) med varierande incidentuppgifter har funnits tillgänglig med hög startberedskap valda tider under årets alla dagar. Även transportflyg har funnits tillgängligt med hög startberedskap. På land och till sjöss har enheter m.m. för förstärkning av beredskapen funnits avdelade med 24 timmars beredskap för materiel och 48 timmar för personal. Vidare har helikopterberedskap för räddningstjänst upprätthållits inom ramen för egen militär flygräddning och enligt avtal med Sjöfartsverket.

Ledningsberedskap för tidig insats med grundorganisationens resurser har kontinuerligt upprätthållits. Ledningsorganisationen för insatsledning har omstrukturerats på central nivå med bibehållen ledningsförmåga. Samverkan med polisen och andra myndigheter samt intern utbildning av viss personal har skett med anledning av lagen (2006:343) om stöd vid terrorismbekämpning.

Under året har andra nationer kränkt svenskt territorialvatten vid färre tillfällen än föregående år. De kränkningar som skedde under 2007 inträffade både på ost- och västkusten. Kränkningar har även skett av svenskt luftterritorium, men till följd av förändrade nationella regler för tillståndshantering har antalet kränkningar av svenskt lufterum reducerats väsentligt i jämförelse med tidigare år.

Även en kränkning av markterritoriet har skett under 2007 i samband med att en annans nations förband skulle hemtransporteras från en övning i ett av våra grannländer. Vid samtliga kränkningar har nationaliteten kunnat fastställas. Sammanfattningsvis kan det noteras att antalet incidenter och kränkningar generellt är lägre än under 2006.

Försvarsmakten har under 2007 genomfört 40 helikopterinsatser inom flygräddningen. Under verksamhetsgrenen 6 Stöd till samhället redovisas helikopterinsatserna mera i detalj.

Verksamhetsgrenens bidrag till den operativa förmågan (effekter)

Sammantaget har de internationella insatserna bidragit till att utveckla Försvarsmaktens förmåga att förebygga och hantera kriser i vår omvärld. Förmågan att med kort varsel förstärka pågående insatser har särskilt prövats och utvecklats. Insatserna i Afghanistan, Kosovo och Libanon, i kombination med övriga truppinsatser samt den relativt omfattande mängden så kallade enskilda missioner, har utvecklat förmågan mot målet att kunna leda två större och tre mindre insatser. I det sammanhanget förordar dock Försvarsmakten en utveckling mot färre men större insatser i syfte att på bästa sätt kunna utnyttja tillgängliga resurser ur ett verksamhets- och kostnadseffektivt perspektiv.

I stort har Försvarsmaktens samtliga stridskrafter och funktioner genomfört, eller planerats för, internationell insats under 2007. Det har bland annat utvecklat förmågan att utöva nationell ledning av internationella insatser som har stor förmågebredd. Transportflyget har under året nyttjats frekvent inom flera insatser. Det i kombination med verksamheten på flygbasen i Förenade arabemiraten har särskilt bidragit till att utveckla

förmågan här och nu inom transportflyget. Transportflyget har emellertid utnyttjats så hårt att nyutbildning av besättningar inte kunnat genomföras, vilket på sikt hämmar fortsatt utvecklingen av den taktiska flygtransportförmågan (jfr. nedan).

De nationella insatserna som genomförts under året har sammantaget bidragit till att utveckla förmågan att hävda Sveriges territoriella integritet. Förmågan att upptäcka kränkningar i luften och till sjöss har utvecklats i och med de insatser som genomförts för att identifiera och avvisa sådana kränkningar. Inom ramen för de nationella insatserna, inklusive inom flygräddningen, har Försvarsmaktens förmåga att samverka med andra myndigheter och organisationer utvecklats.

Verksamhetsgrenen 2 Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Verksamhetsgrenens produkter

Verksamhetsgrenens produkter är krigsförband i varierande grad av beredskap. Dessa förband utgör sammantaget insatsorganisationen.

I den kvalificerat hemliga bilagan redovisas, som nämnts tidigare, den samlade insatsorganisationens krigsduglighet och beredskap både per krigsförband och i detalj. Av insatsorganisationens krigsförband har krigsförband i nedanstående tabeller under året omsatts helt eller delvis genom grundutbildning.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Arméförband

Utbildningsåret 2007 kan delas in i två delar, där den ena delen har bestått av att genomföra och slutföra utbildning under termin ett och två och den andra delen har bestått av att för första gången genomföra termin tre. Förband som genomfört utbildning i termin tre under hösten 2007 har till största del utbildats till att ingå i den nordiska stridsgruppen (NBG). Huvuddelen av förbanden påbörjade sin utbildning under 2006 och slutförde utbildningen under första halvåret 2007. Dessa förband har till största del nått ställda mål med undantag för 11. säkerhetsbataljonen och 16. lätta mekaniserade bataljonen. För dessa förband skedde en ambitionssänkning på grund av den ekonomiska åtstramning som genomfördes inom Försvarsmakten under andra halvåret 2007.

De övningar som genomförts har i huvudsak skett i och inom en internationell miljö, vilket bedöms skapa ökad förståelse och intresse för internationell tjänstgöring. Den avslutande övningen *Combined Challenge 07* som genomfördes för grundutbildningsförbanden visade på behovet av större övningar i syfte att utveckla officerarnas förmåga att leda förband och operationer i internationell miljö.

Arméförbanden har under året erhållit leverans av 7 000 automatkarbin 5 i versionerna C och D, 30 RG-32 fordon, 4 900 pistol M/88 med tillbehör, artillerigranater typ BONUS och 53 eld- och observatörsinstrument. Vidare har samtliga oskyddade fordon av typen Toyota Landcruiser vid de svenska förbanden i Afghanistan fått skalskydd monterat och förstärkta fjädrar och stötdämpare.

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning/ övrigt
11. säkerhetsbataljonen	Kungsängen	Reducerad insatsledning, tre säkerhetsplutoner mark och säkerhetspluton sjö.	Ursprunglig målsättning inte helt uppnådd. Viss ambitions-sänkning har skett p.g.a. ekonomiska reduceringar.
14. militärpolis-kompaniet	Kungsängen	Militärpolis-kompani	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
16. lätta mekaniserad bataljonen	Kungsängen	Ledningsdelar, två lätta mekaniserade skyttekompanier (varav ett är utbildat i Skövde).	Ursprunglig målsättning är inte helt uppnådd. Viss ambitionssänkning har skett p.g.a. ekonomiska reduceringar.
191. mekaniserade bataljonen	Boden	Stabs- och granatkastarkompani, två mekaniserade skyttekompanier 90, stridsvagnskompani och reducerat mekaniserat trosskompani	Målsättningen är inte helt uppnådd, brister finns bl.a. inom samövning och understöd av sidokompani från stridsställning.
193. jägarbataljonen	Arvidsjaur	Två jägarskvadroner	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
41. mekaniserade bataljonen	Skövde	Stabs- och granatkastarkompani, två mekaniserade skyttekompanier 90, stridsvagnskompani och reducerat mekaniserat trosskompani	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd, vissa brister finns i skjutning med skarp ammunition.
71. mekaniserade bataljonen	Revingehed	Stabs- och granatkastarkompani, två mekaniserade skyttekompanier 90, stridsvagnskompani och reducerat mekaniserat trosskompani	Målsättningen bedöms vara uppnådd, men brister gentemot huvuduppgift finns bl.a. avseende förmåga att anfälla över vattendrag och systemskjutning i bataljon.
31. luftburna bataljonen	Karlsborg	Lednings- och underhållsskvadron, luftburen skvadron och luftburen understödsskvadron.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd. Brister finns avseende förmåga till luftburna operationer då tillgång på helikoptrar och transportflyg har varit gränssättande under utbildningen.
32. underrättelsebataljonen	Karlsborg	Underrättelsekompani och UAV-pluton	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd. Viss materiel, främst inom sambands- och fordonsområdet har haft låg tillgänglighet vilket försvårat verksamheten.
91. haubitsbataljonen 77 B	Boden	Reducerat stabskompani, två reducerade haubitskompanier, trosskompani och artilleriradarpluton.	Målsättningen är inte helt uppnådd. Brister finns i samövning med andra förbandsenheter.
61. luftvärnsbataljonen	Halmstad	Ledningskompani, robot 97 kompani, förstärkt robot 70 kompani, logistikkompani och robot 23 pluton (eldenhet).	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
21. ingenjörsbataljonen CS	Eksjö	Reducerat lednings- och trosskompani, två ingenjörskompanier, broläggarkompani och ammunitionsröjningskompani.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd. Bataljonen har relativt god teknisk fältarbetsförmåga.

Marinförband

Utbildningen av fartygsbesättningar har slutförts till reviderade mål. För de marina förbanden är personalläget fortsatt ansträngt efter de åtgärder inom personalområdet som blev en konsekvens av försvarsbeslutet 2004.

Till marinen har under 2007 bland annat levererats laservarnare till HMS Sundsvall, taktisk satellitterminal land/amfibie, fem dykarbetsbåtssystem, två dykklargöringscontainrar och två materielcontainrar för EOD¹⁶. Totalt har även 1 000 kroppsskydd levererats, varav 550 är av s.k. deplacerande modell, dvs. modellen fungerar också som flytväst, och 450 för övning. Generalöversyn har genomförts på ubåt HMS Uppland

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
1. ubåtsflottiljen	Karlskrona	Flottiljledning, ubåtsräddningsfartyg med ubåtsräddningsfarkost, underhållsgrupp, ubåtsbesättningar för ubåt typ Gotland respektive Södermanland, signalspaningsfartyg	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
3. ytstridsflottiljen	Karlskrona	Flottiljledning, korvettdivision, minröjningsdivision, stödfartyg med lag, EOD-grupp sjö.	Målsättningen är inte helt uppnådd, viss grundläggande fartygsutbildning saknas.
4. ytstridsflottiljen	Muskö	Flottiljledning, korvettdivision, minröjningsdivision, stödfartyg med lag, EOD-grupp sjö.	Målsättningen är inte helt uppnådd, vissa brister finns i besättningsutbildningen.
2. amfibiebataljonen	Berga	Amfibiebataljon, amfibiebevakningsbåtskompani	Målsättningen är inte uppnådd.
Sjöinformationsbataljonen	Karlskrona	Grund- och befattningsutbildningen	Målsättningen är inte helt uppnådd.
Marina basbataljonen	Karlskrona	Grund- och befattningsutbildningen, säkerhetspluton sjö utbildad i Göteborg	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.

Flygvapenförband

På grund av det ekonomiska läget under 2007 har stridsflyget tvingsats till omfattande reduceringar i flygtidsuttaget. På kort sikt har detta inte påverkat uppbyggnaden av registerförbandet där stridsflyg ingår. Däremot har övriga stridsflygdivisioner samt grundutbildningen drabbats hårt under hösten. Detta medför att utbildningsbehovet samt omsättning av registerförbandet kommer att försenas. Vidare har brister inom materielförsörjningen lett till dels fördyringar, dels till en sämre kvalitet i värnpliktsutbildningen. Haveriet med ett stridsflygplan i Vidsel ledde till restriktioner för JAS 39, vilket även påverkade utbildningen.

Uppbyggnaden av strategisk samt begränsad taktisk fotospaning har genomförts under året. Det har dock skett med friktioner såsom materielförseningar, ackrediteringsproblem och tillgänglighet till spaningskapsel samt begränsad tillgång på flygplan JAS 39 edition 18:9. Förmågan till *Close Air Support* har byggts upp under året och laserstyrd bomb har införts. Totalt tolv JAS 39 C har levererats och fyra stridsledningscentralsystem har driftsatts.

Under året har det varit fortsatta leveransförseningar av nya och modifierade helikoptrar, vilket påverkat helikopterflottiljens planering. Vidare finns det även ett stort

¹⁶ Explosive Ordnance Disposal

behov av utbildning av besättningar till transportflyg Tp 84 för att upprätthålla den taktiska flygtransportförmågan på nuvarande nivå (jfr. ovan).

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
171. stridsflygdivisionen	Ronneby	Hela divisionen har utbildats.	Hälften av divisionen utbildades mot en högre målsättning, och denna målsättning är inte helt uppnådd. Den andra halvan, som utbildats mot lägre krav har uppnått målen.
172. stridsflygdivisionen	Ronneby	Divisionen har utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
211. stridsflygdivisionen	Luleå	Divisionen har utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är inte helt uppnådd.
212. stridsflygdivisionen	Luleå	Hela divisionen har utbildats.	Hälften av divisionen utbildades mot en högre målsättning, och denna målsättning är inte helt uppnådd. Den andra halvan, som utbildats mot lägre krav har uppnått målen.
162. stridsledningsbataljonen 04	Uppsala	Ett ledningskompani.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd (med inriktning mot kommande stridsledningsbataljon 08).
163. signalspaningsflygdivisionen S102B	Ronneby	Utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd. Deltagit i internationella insatser och genomfört operativ signalspaning i flera operationsområden såväl nationellt som internationellt.
172. flygbasbataljonen 04	Ronneby	Utbildat flygplatsenhet för internationella insatser., ett insatskompani och en flygbasjägarpluton.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd, utom för flygplatsenheten som inte helt nått målsättningen.
218. flygbasbataljonen 04	Luleå	Ett insatskompani.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
71. transportflygdivisionen Tp 84	Såtenäs	Utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är inte helt uppnådd, p.g.a. att utbildning av nya besättningar har försejats till följd av omfattande insatsverksamhet. Insatser har genomförts från basering i Förenade Arabemiraten under hela året.
165. transportflygdivisionen Tp 102	Ronneby	Utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
171. transportflygdivisionen Tp 100	Ronneby	Utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.
212. regionala transportflygdivisionen Tp 100	Luleå	Utbildats med målsättning att vidmakthålla förmågan.	Målsättningen är i allt väsentligt uppnådd.

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
Helikopterflottiljen	Linköping (Malmslätt, Luleå, Kvarn, Såtenäs, Ronneby)	<p>Personal mot hkp 14 och hkp 15, ett insatskompani samt helikopterenhet för NBG.</p> <p>Beslut att hkp 4 skall ingå i Nordic Battlegroup medförde att mycket kraft ägnades åt organiserandet av denna enhet, vilket medfört att flygtjänsten nedprioriterats.</p> <p>Med anledning av modifieringar av hkp10 har tillgången på maskiner varit begränsad, vilket medfört att Kallax prioriterats för flygräddning och för Nordic Battlegroup. På Såtenäs och Ronneby, har endast utbildning bedrivits av flygförare och viss vidmakthållande av SAR förmåga.</p>	<p>Hkp4 för Nordic Battlegroup har inom ramen för internationella insatser vidareutvecklat förmågan med taktiska transporter i rote och tregrupp.</p> <p><i>Målsättningen med hkp 4 för specialoperationer respektive sjöoperativ verksamhet är inte uppnådd.</i></p> <p><i>Målsättning med hkp 10 för SAR från en plats är uppnådd, och målsättningen för MEDEVAC är till del uppnådd.</i></p> <p><i>Fortsatta problem med tillgängligheten av hkp 15, men den personal som har utbildats har uppnått målsättningen.</i></p> <p>Fortsatta leveransförseningar av hkp 14 leder till ständiga omplaneringar. Under 2007 har två hkp 14 och fem hkp 15 levererats.</p>

Lednings- och underrättelseförband

Ledningsförbanden har i stort nått uppställda mål. De problem som förbanden påvisat beror i huvudsak på personal- eller materielbrist. Till ledningsförbanden har det under 2007 bland annat levererats ledningssystem för den nordiska stridsgruppen (NBG), modifieringssatser för radarsystem PS-861, kryptomateriel, utrustning till försvarets telenät samt radiomateriel (HF 2000¹⁷, GTRS¹⁸ och satellitkommunikationsutrustning).

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
Operativa ledningsbataljonen	Enköping	Reducerad operativ radiolänkpluton, två vakt- och eskortplutoner.	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Taktiska sambandsbataljonen	Enköping	Reducerat taktiskt sambandskompani	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Telekrigsbataljonen	Enköping	Telekrigspluton, närskyddspluton	Målsättningen är inte helt uppnådd på grund av befäls- och materielbrist.

¹⁷ Nytt kortvågssambandssystem

¹⁸ Gemensamt taktiskt radiosystem

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
1. stridsgruppsledningkompaniet med ledningsförband	Enköping	Stridsgruppsledningkompani	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Försvarsmaktens telenät- och markteleförband	Örebro	Förbandet gentemot insatsorganisationen. Stöd har lämnats till försvarsmaktsgemensamma övningar och till Högkvarteret avseende omgrupperingen till Stockholm från Uppsala och omgruppering inom Stockholm.	Målsättningen är inte helt uppnådd på grund av vakan- ser och nedskärningar inom utbildningsområdet. En fält- övning har genomförts under året med deltagare ur förban- det och Högkvarteret.
Särskilda skydds- gruppen	-	Genomfört utbildning enligt plan.	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Särskilda inhämt- ningsgruppen	-	Genomfört utbildning enligt plan.	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.

Logistikförband

Logistikförbanden har under 2007 grundutbildat värnpliktiga samt utbildat och utveck- lat sammansatta logistikförband som skall ha förmåga att understödja insatsorganisatio- nen och Nordic Battlegroup. Vidare har även förmågan till att understödja internationel- la insatser utvecklats.

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
1. stridsvagnstrans- portkompaniet	Kungs- ängen, Boden, Skövde, Revinge- hed	Stridsvagnstransportpluton i Kungsängen, tre reducerade strids- vagnstransportgrupper i Boden, en stridsvagnstransportpluton i Skövde och en stridsvagnstransportpluton i Revingehed.	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd. Brister finns i sam- ordning inom kompaniets ram.
MOVCON-pluton	Skövde	MOVCON-pluton	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
21. underhålls- bataljonen	Skövde	Logistikgrupp ingående i <i>Combat Service Support</i> -enheten till Nordic Battlegroup.	Målsättningen är inte helt uppnådd på grund av vissa personella och materiella brister.
Sjukvårdenhet role 2	Skövde	Delar av sjukvårdenhet role 2 (bl.a. kirurgitropp, tandvårdsenhet, sjuk- vårdgrupper, förbandsplats, ME- DEVAC mm). Till del utbildad av Försvarsmedicincentrum i Göte- borg.	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd, all materiel inte levererad.
Tekniska bataljo- nen	Halmstad	Utbilda och vidmakthåll värnplikti- ga till teknisk bataljon	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
1. CBRN- kompaniet	Umeå, Eksjö	CBRN-kompani, sjukvårdsdelar av CBRN-kompaniet utbildas i Eksjö.	Målsättningen är i allt väsent- ligt uppnådd.

Nationella skyddsstyrkor

Hemvärnsverksamheten har, efter ett antal reduceringar under 2007, genomförts med lägre mål än som ursprungligen planerats. Flertalet övningar har från att varit planerade i bataljons ram planerats mot enklare övningar i kompani och pluton. Däremot har ett ökat antal övningar genomförts i bebyggelse. Insatskompaniledningar med insatsplutoner har inte kunnat övas i tillräcklig omfattning, varför användbarheten som kompani i många fall har sjunkit.

Genom ett engagerat arbete vid förband med stöd av den frivilliga personalen har dock en del av de negativa effekterna kunnat begränsas. Rikshemvärnschefens insatsövning har genomförts i Göteborg med insatsplutoner från olika delar av landet samt med deltagande insatsplutoner från Danmark och Norge. Övningen genomfördes i en totalförsvarsram med civil representation från lokal och regional nivå. Vidare har under 2007 den första officiella övningen mellan svenskt hemvärn och dess finländska motsvarighet – landskapstrupperna – genomförts.

Under året har hemvärnsförbanden lämnat stöd till samhället omfattande 40 765 timmar, vilket motsvarar ca. 32 årsarbetskrafter.

Försök med gemensam stabsövning för flera krigsförband, har visat att det är en effektiv och rationell lösning för att träna ledningsfunktionerna. Försöken med ett nytt utbildningssystem ”KFÖ-modell” har fullföljts under året med gott resultat.

Försök med tre månaders direktutbildning för placering i de nationella skyddsstyrkorna har fortsatt. Resultatet har varit mycket bra och soldaterna har varit mycket engagerade, motiverade och nått ett mycket högt utbildningsresultat. I det närmaste samtliga av de som genomfört utbildningen har blivit direkt placeringsbara i förband. Hälften av de som genomfört utbildningen var kvinnor.

Stöd till frivilligorganisationerna under 2007 har genomförts enligt ställda uppdrag. Ett flertal kurser har genomförts under året med kvalitativt gott resultat.

Krigsförband	Ort	Delar som har utbildats under 2007	Resultat av utbildning/ övrigt
60 hemvärnsbataljoner och 27 hemvärnsinsatskompaniledningar	Revingehed, Växjö, Halmstad, Göteborg, Skredsvik, Skövde, Eksjö, Linköping, Örebro, Gotland, Strängnäs, Haninge, Enköping, Stockholm, Gävle, Falun, Umeå, Östersund, Härnösand, Boden, Kiruna, Karlskrona	Olika delar ingående i hemvärnsbataljonerna. Målsättning för året var att utbilda plutoner till nivå 3 av 5, och att nå 75 % avtalsuppfyllnad. Vidare var målsättningen att kraftsamla utbildningen till väpnad strid i plutons ram.	Användbarheten av nationella skyddsstyrkorna (NS) har sjunkit. Måluppfyllnaden är lägre än vad som planerades för, främst beroende på gjorda reduceringar och avtalsuppfyllnaden har sjunkit till 47 % (56% för 2006). Insatsövning GÖTEBORG med stort deltagande av andra samhällsfunktioner gav många goda erfarenheter. NS kan lösa (behövs) många av uppgifterna kopplat mot scenario lågnivåhot mot storhamn. Insatskompanierna har inte kunnat övas i tillräcklig omfattning, varför användbarheten som kompanier nedgått. Rekrytering till de nationella skyddsstyrkorna har sjunkit med ca 30 % jämfört med föregående år.

Registerförband uppbyggda för internationell beredskap under 2007

Följande förband och enheter har under 2007, eller delar av året, funnits i beredskap för internationella insatser.

Förband / enhet	Ort	Internationell beredskap ¹⁹	Resultat av utbildning/övrigt
Militärpolis-element Int	Kungsängen	R 30	Militärpolis personskydd har under första halvåret varit insatta i Kosovo och Afghanistan.
11. Jägarplutonen (JP 07)	Arvidsjaur	R 30	JP 07 har under året satts in som förstärkning i Afghanistan.
722. mekaniserade skyttekompaniet (IA 06)	Revingehed	R 10 intill 2007-06-21 (48 h nationell beredskap under samma period)	Förbandet har med delar förstärkt insatserna i Kosovo respektive Afghanistan i samband med huvudstyrkans rotation på respektive plats.
Artillerilokaliseringsradargruppen AR 02	Boden	R 30	Vidmakthållandeutbildning har genomförts för AR 02.
Ingenjörskompaniet INT	Eksjö	R 30	Förbandet har förstärkt insatsen Afghanistan under del av våren samt med minröjningsenheter varit insatt i Kosovo.
CBRN-styrkan (BC 03)	Umeå	R30	Del av BC 03 har under året slutfört CBRN-rekognoseringsarbete i Kosovo.
SOTG (Special Operations Task Group)	-	R 30	Beredskapen har upprätthållits under året.
Internationella ubåtsstyrkan	Karlskrona	R 30	Målsättning uppnådd under utbildning av en ubåtsbesättning och underhållslag, beredskap upprätthållen.
Internationella korvettstyrkan	Muskö	R 30	Målsättning uppnådd under utbildning. Delar har under året varit insatt inom UNIFIL i östra Medelhavet.
Internationell minröjningsstyrka	Muskö	R 30	Vissa brister finns i bemanningen av EOD-enhet som följd av till pågående insatser och uppsättande av Nordic Battlegroup.
Internationella amfibiestyrkan	Berga	R 30	Beredskap från och med 2007-07-01. Målsättningen är inte helt uppnådd, del avdelad för insats i Tchad.
SWAFRAP JAS 39	Ronneby	R 30	Målsättning uppnådd i allt väsentligt, beredskapen har upprätthållits under året.
SWAFRAP C-130	Såtenäs	R 30	Målsättning uppnådd i allt väsentligt, beredskapen har upprätthållits under året.

¹⁹ Beredskapsgraderna R10 respektive R30 anger hur snabbt registerförband skall kunna påbörja anbefalld verksamhet, dvs. förbandet skall vara bemannat och utrustat enligt angiven målsättning i innehavd gruppering och därvidlag kunna lösa sina uppgifter.

Den nordiska stridsgruppen (Nordic Battlegroup 08)

Allmänt

Den nordiska stridsgruppen (NBG) är en multinationell föridentifierad styrka som kan utgöra snabbinsatsstyrka enligt EU:s s.k. Battlegroupkoncept. Fem länder lämnar trupp- och materielbidrag till stridsgruppen; Estland cirka 50 personer, Finland cirka 220 personer, Irland cirka 80 personer, Norge cirka 150 personer och Sverige cirka 2 350 personer. Styrkan är utbildad och övad under hösten 2007.

Arbetet med att organisera den nordiska stridsgruppen (NBG) har haft ett starkt fokus i verksamheten vid ett antal förband, skolor och centrum under 2007. Det har även fortsatt varit en motor i reformeringen av Försvarsmakten. Den nordiska stridsgruppen (NBG) har mycket välutbildad personal med eldkraftig och avancerad materiel.

Genomförd verksamhet och resultat

Utbildningen har genomförts i huvudsak under perioden augusti till början av december 2007. Utbildningsplanen har följt den sedvanliga stegringen med allmän soldatutbildning inledningsvis, därefter befattningsutbildning och slutligen förbandsövningar och en slutövning, Nordic Resolution 07. Förband med produktionsansvar för enheter i den nordiska stridsgruppen (NBG) har haft uppdraget att utbilda mot den högsta målsättningen för utbildning av krigsförband.

Delar av de utbildade förbanden har inte uppnått samtliga utbildningsmål som ställts. Orsaken till det beror på i huvudsak sena materielleveranser till förbanden, vilket gör att utbildning inte kunnat genomföras med avsedd utrustning. Ersättningsmateriel (ubstitut) har då ersatt vid utbildning. En annan orsak till att den högsta målsättningen inte nåtts fullt ut är att huvuddelen av dem som rekryterades för utbildning under hösten 2007 rekryterades utifrån, och inte från dem som nyligen utbildats av förbanden under termin två. Detta, tillsammans med att ett antal personer även bytte befattningar jämfört med tidigare utbildning, medförde att behovet av omutbildning blev stort.

Den nordiska stridsgruppen (NBG) upprätthåller under första halvåret 2008 beredskap att inom tio dagar efter beslut om insats vara på plats och lösa uppgifter i ett konfliktområde på upp till 6 000 kilometers avstånd från Bryssel. Den svenska delen av stridsgruppen utgör ett avsevärt tillskott till den operativa förmågan och den effekt som kan levereras inom korta tidsförhållanden – såväl nationellt som internationellt. Nedan redovisas det svenska truppbidragets genomförda utbildning och resultat per förband med produktionsansvar.

Förband med produktionsansvar för Nordic Battlegroup	Ort	Enheter utbildats för Nordic Battlegroup under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
P 4	Skövde	Bataljonsledning och stabs- och granatkastarkompani	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd, behov av samövning
I 19	Boden, Arvidsjaur	Skyttekompani bandvagn 309 och trosskompani, jägarpluton	Målsättningen till del uppnådd, behov av funktions- och samövning för skyttekompanier och trosskompani
P 7	Revingehed	Skyttekompani 90	Målsättning uppnådd, behov av samövning

Förband med produktionsansvar för Nordic Battlegroup	Ort	Enheter utbildats för Nordic Battlegroup under 2007	Resultat av utbildning / övrigt
K 3	Karlsborg	ISTAR-ledning, underrättelsepluton och UAV , luftburen skvadron	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd, luftburen skvadron har behov av samövning med helikopter och transportflyg.
A 9	Boden	Artillerilokaliseringsradarpluton	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Lv 6	Halmstad	Luftvärnskompani	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Ing 2	Eksjö	Ingenjörskompani och ammunitionsröjningspluton	Målsättningen till del uppnådd, sena materielleveranser.
Livgardet	Kungsängen	Militärpolispluton	Målsättningen uppnådd.
4. Ytstridsflottiljen	Muskö	EOD-grupp sjö	Målsättningen uppnådd.
Marin basbataljon	Karlskrona	Hamnenhet ²⁰	Målsättningen uppnådd.
F 21	Luleå	Stridsflyggrupp JAS 39 C/D	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
F 17	Ronneby	Flygbasenhet	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
F 7	Såtenäs	Transportflygheten Tp 84	Målsättningen uppnådd.
Helikopterflottiljen	Linköping	Transporthelikopterenhet och sjukvårdstransporthelikopterenhet (MEDEVAC) från hemmabasen Kallax i Luleå.	Målsättning ej uppnådd. Båda helikopter typerna genomgår modifiering. Leverans-försening av HKP10B och HKP4 medför att helikopterenheten inte nått ställda mål till 2008-01-01.
Ledningsregementet	Enköping	(F)HQ, signalkompani, PSYOPS tropp och Högkvartersskompani	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
Trängregementet	Skövde	MOVCON-pluton, logistikgrupp, del av sjukvårdsenhet role 2 (kirurgtropp, tandvårdsenhet) (även utbildad vid Försvarsmedicincentrum i Göteborg)	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
FMLOG	Stockholm	Nationell underhållsenhet	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.
SkyddsC	Umeå	CBRN-underrättelsegrupp	Målsättningen i allt väsentligt uppnådd.

Verksamhetsgrenens bidrag till den operativa förmågan (effekter)

Verksamhetsgrenens produkter är krigsförband, vars inneboende kapacitet tillsammans utgör Försvarsmaktens samlade operativa förmåga. Som redovisats i tabellverken ovan har Försvarsmaktens utbildnings- och övningsverksamhet under 2007 i allt väsentligt nått uppsatta mål. Det som främst avviker är de konsekvenser som leveransförseningar inom helikoptersystemet innebär. Helikopterresurser är vitala komponenter för exem-

²⁰ Ingår inte i Nordic Battlegroup. Utgör egen nationell kompetens uppbyggnad.

pelvis transporter, operationssäkerhet och MEDEVAC²¹ i de koncept som Försvarsmakten använder vid nationella och internationella insatser.

Under året har verksamheten medfört att Försvarsmaktens bredd vad avser den samlade förmågan har bibehållits och flertalet förmågor har även genom kontrakterad personal funnits tillgängliga direkt för internationell insats.

Hemvärnets och de frivilliga försvarsorganisationernas geografiska utspridning över Sverige och de utbildningar som genomförs i dessas regi bidrar till att militära resurser i stor mängd finns tillgängliga med oftast mycket korta insatstider. Detta bidrar positivt till Försvarsmaktens förmåga till att exempelvis skydda och bevaka objekt på platser spridda över Sverige. Hemvärnets resurser och höga tillgänglighet bidrar även mycket positivt till Försvarsmaktens förmåga att lämna stöd samhället vid svåra påfrestningar i nuvarande omvärldsläge.

Försvarsmaktens årliga utbildningar och övningar syftar till att skapa resurser med förmåga som främst skall svara mot de behov som regeringen formulerar inom operativ förmåga I och II (nuvarande respektive ett försämrat omvärldsläge), men även i ett längre tidsperspektiv till del mot operativ förmåga III (ett allvarligt försämrat omvärldsläge). Verksamheten bedrivs och optimeras utifrån nuvarande omvärldsläge och dess behov. Det gör att förmåga att verka i större och komplexare militära operationer med sammansatta förband på bataljons- eller brigadnivå för tillfället har fått stå tillbaka till förmån för mindre s.k. modulära enheter med hög grad av interoperabilitet som är lämpade för fredsfrämjande operationer internationellt. Dessa resurser är efterfrågade internationellt. Försvarsmaktens nuvarande förmågebredd gör dock att Försvarsmakten vid behov har möjlighet att återta förmågan att kunna verka i större komplexare militära operationer med sammansatta förband på bataljons- eller brigadnivå.

Verksamhetsgrenen 3 Utveckling

Verksamhetsgrenens produkter

Verksamhetsgren 3 omfattar produktgrupp 10 *Forskning och teknikutveckling samt studier* och produktgrupp 11 *Materiel- och organisationsutveckling*. Den sammantagna verksamheten kan ses som ett antal överlappande länkar på utvecklingskedjan från forskning och teknikutveckling via studier, konceptutveckling²² och experiment till organisations- och metodförsök. Under hela kedjan avtappas resultaten löpande till produktion och insats.

Försvarsmaktens *Forskning och teknikutveckling samt studier* (produktgrupp 10), som utgör det nya anslaget 6.3, genomgick under 2007 omfattande strukturförändringar. Trots en reduktion på 225 miljoner kronor relativt 2006 var den totala ekonomiska nivån något högre. Anledningen är att verksamhet från anslagsposten 6.2.1 och från det tidigare anslaget 6.8 (anslag till Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, som nu skall avgiftsfinansieras via Försvarsmakten) tillförts det nya anslaget 6.3. Antalet s.k. FoT-områden minskades och beslut togs om hur det sista steget för att uppnå de 500 miljoner

21 MEDEVAC - Medical evacuation, evakuering av personer med medicinska behov,

22 Konceptutveckling är den metod som Försvarsmakten infört i syfte att förkorta leddiden från identifierat behov av förändring till tillgänglig ny förmåga.

kronorna i reduktioner²³ avseende beställningar till FOI och Försvarshögskolan (FHS) skall genomföras 2008. En översyn av internationell samverkan, i syfte att effektivisera och rationalisera bl.a. FoU-verksamheten, inleddes och avrapporterades till regeringen. Under 2007 färdigställdes också underlag till Försvarsmaktens nya FoU-strategi.

Resultatet av verksamheten mäts i projektens måluppfyllnad och tydliggörs genom spårbarhet till fastställda insatsförmågor. Med den långsiktiga verksamheten som grund avtappades under 2007 resultat och kunskap till (vidare-)utveckling av tekniska system, förband och processer. Resultaten, som alltså får effekt både på kort och lång sikt, kan också delas in efter i vilken huvudprocess (produktion respektive insats) det primära nyttiggörandet sker.

Exempel på FoT-aktiviteter med överföring till produktionen som genomförts under 2007 är:

- utvärdering av algoritmer för automatisk måldetektion i radarbilder syftande till att kunna införas i nosradarn på JAS 39 Gripen
- utveckling av ett nytt mjukvaruverktyg för telekonfliktanalyser för bland annat nya digitala radiosystem
- utgivandet av den s.k. Gula Boken, tillsammans med Krisberedskapsmyndigheten (KBM) som innehåller regelverk och arkitektur byggd bland annat på FoT-resultat och resultaten från den s.k. Ledsys Fas 2

Vidare utvecklades och testades inom FoT-demonstratorprogrammet en högupplösande bottenavbildande sensor integrerad i en autonom undervattensfarkost, *Sapphires*, och i projektet *Hyper Velocity Missile* genomfördes tre lyckade flygningar.

Försvarsmaktens medverkan i det nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP, bidrog till en ökad civil-militär ”dual-use” för statligt satsade FoU-medel.

Inom EDA²⁴ Research & Technology startade det första samfinansierat kategori-A programmet inom området Force Protection, med svensk delfinansiering ur FoT-anslaget.

I takt med att Försvarsmakten blir mer och mer engagerad i internationella missioner ökar även direktstödet till dessa, dvs med stöd och resultatöverföring till insatsverksamheten. Basen för detta stöd är de kunskaper som byggts upp under lång tid och med hjälp av långsiktiga satsningar. Under 2007 lämnades t.ex. inom ramen för FoT-området *Ledarskap* och temaområdet *Människan i NBF* stöd till uppbyggnaden av den nordiska stridsgruppen (NBG). Särskilt kan nämnas expertstödet vid rekryteringen av stridsgruppen och vid behandlingen av frågor kring ledarskap och tillit, kultur- och genusaspekter samt straffansvar för befäl. Kunskaper från FoT-verksamheten nyttjades för de tekniska analyserna av de s.k. IED-attacker som riktades mot svensk trupp i Afghanistan och FoT-expertis genomförde luftkvalitetsmätningar på Camp Eagle Base i Bosnien-Herzegovina.

Under 2007 inleddes arbetet med att generellt förbättra resultatöverföringen. Ett exempel är Försvarsmaktens nya kunskapsportal, Kupal, vars syfte är att främja en effektiv kommunikation mellan FoU-utförare och -avnämare genom att kanalisera resultat till rätt ställe och identifiera behov i den operativa och producerande verksamheten.

²³ Besparingsbetinget har sitt ursprung i Försvarsförvaltningsutredningen, FFU.

²⁴ European Defence Agency.

Planeringsarbetet inom MNE 5 (Multi National Experiment) genomfördes som en del inom verksamhetsgrenen 3. Inom produktgruppen 11 togs viktiga steg avseende nätverksbaserat försvar (NBF). Slutrapporten för fas 2 av Ledsyst fastställdes och beslut att inleda fas 3 fattades.

En ny utvecklingsmetod för Försvarsmaktens konceptutveckling utarbetades och en ny organisation, Försvarsmaktens enhet för konceptutveckling och experiment, planerades mot etablering per 2008-01-01.

Som en betydande del av verksamhetsgren 3 genomförs *Materielutveckling*, omfattande beställningar som ej är förknippade med ett beslut om serieanskaffning. Denna verksamhet ingår som del av Materielplanen och planerades 2007 till cirka 1.330 miljoner kronor. Exempel på områden samt beställningar av materielutveckling har varit styrda vapen, ledningssystem, undervattenssystem samt anpassning av vapen och avionik för JAS 39.

Som ett led i utvecklingen av krigsförband genomförs bland annat *Organisations- och metodförsök*, vilket avser verksamhet som skall pröva och utveckla föreslagen organisation eller stridsteknik (taktik) innan nya typer av förband fastställs. Försöken skall ske med utgångspunkt från en preliminär förbandsmålsättning och en preliminär organisation som ryms inom fastställda personella och materiella ramar. Organisationsförsök indelas i principförsök, metodförsök och slutförsök. Försök har under året i huvudsak genomförts med förbandsenheter avsedda för den nordiska stridsgruppen (NBG).

Materielförsök utgör en del av utvecklingsarbetet då ny materiel skall anskaffas eller befintlig materiel renoveras/modifieras. Materielförsökens viktigaste syften är att verifiera att de krav som är ställda i målsättningar och specifikationer är uppfyllda samt att den tekniska utformningen är lämplig. Exempel på försök är verifiering av sensorer avsedda för internationella insatser samt lufttankning TP 84.

Verksamhetsgrenens bidrag till den operativa förmågan (effekter)

Sammantaget utgör FoU samt Materiel- och organisationsutveckling en förutsättning för att upprätthålla Försvarsmaktens förmåga till utveckling och förändring.

FoU är genomgående av hög kvalitet. Inom flera områden håller forskningen internationell toppkvalitet och möjliggör därmed ett viktigt informations- och kunskapsutbyte med andra länder och organisationer. Internationellt samarbete, såväl bi- som multilateralt, ökar i omfattning.

Materiel- och organisationsutveckling har bidragit till utveckling av förband avsedda för internationella insatser, med prioritering av NBG 08. Experiment- och övningsverksamheten har genomförts som stöd till Koncept- och ledningssystemsutvecklingen.

Överföring av Ledsyst tidigare uppgifter till Försvarsmaktens linjeorganisation, såsom metodutveckling och utveckling av kompetensförsörjning har skett. Konceptutveckling och stöd till doktrinutveckling har utvecklats nationellt och internationellt, den internationella uppmärksamheten var under året stor inom MNE 5.

Verksamhetsgrenen 4 Övrigt

Verksamhetsgrenens produkter

Verksamhetsgrenens produkter är tjänster inom olika områden som inte faller inom de andra verksamhetsgrenarna..

Exportstödet till FMV i samband med försäljningen av JAS 39 till Tjeckien, Ungern och Sydafrika har genomförts på ett bra sätt. Bl.a. har elever från Sydafrika genomfört tekniska kurser vid FMTS och stöd med instruktörer har lämnats på plats i Ungern.

Utlåningen av en ubåt till USA har avslutats. HMS Gotland är återtransporterad till Sverige under augusti månad. Erfarenheterna från övningsverksamheten i Stilla havet är värdefulla och tillvaratas inom utvecklingsverksamheten i Försvarmakten.

Exportstöd till FMV i samband med försäljning av ubåtar till Royal Singapore Navy (RSN) har genomförts under året. Detta har skett genom att utbildning av officerare från RSN utbildas i Karlskrona för sedan kunna utgöra besättningar på de sålda ubåtarna. Utöver detta kommer stöd att lämnas i samband med provturskommando.

Utbildningsstöd till de baltiska länderna har resulterat i att 19 elever från de baltiska länderna har avslutat sin officersutbildning vid MHS Halmstad.

Högvakt har genomförts av såväl grundutbildningsförband som enheter ur hemvärnet med gott resultat. På grund av avsaknad av värnpliktiga under senare delen av 2007 med anledning av det nya utbildningssystemet har högvakt genomförts av anställda soldater.

Försvarmaktens musikkårer (såväl värnpliktiga, som anställda kårer och hemvärns-musikkårer) har genomfört spelningar och uppträdanden enligt uppgjord plan.

Under året har Försvarmakten tillsammans med Statens försvarshistoriska museer (SFHM) samt Statens maritima museer (SMM) utvecklat grunderna för det nationella nätverket av försvarsmuseer som statens utredning "Försvaret i förvar" föreslog. Försvarmakten har också beslutat om avvecklingskostnader för tidigare förbandsmuseiverksamhet i Östersund, Säve, Strängnäs och på Gotland.

Under året har Försvarmakten med stöd av Försvarets traditionsnämnd vid SFHM, bl.a. utvecklat traditioner vid de förband som under det gångna året fått nya förbandsbenämningar; Ledningsregementet (LedR) och Trängregementet (TrängR) samt Nordic Battle Group (NBG). De två sistnämnda förbanden har också under året tilldelats nya fälttecken.

Verksamhetsgrenens bidrag till den operativa förmågan (effekter)

Den verksamhet som bedrivs inom verksamhetsgrenen är styrd av författningar och har ingen direkt bäring på Försvarmaktens kärnverksamhet; att utveckla och vidmakthålla insatsförband som svarar mot regeringens krav på Försvarmaktens operativa förmåga samt att genomföra insatser med dessa. Verksamheten betingas till stor del av den verksamhet som alla statliga myndigheter skall bedriva oaktat respektive myndighets kärnverksamhet. De specifika uppgifterna att lämna exportstöd till försvarsindustrin i Sverige samt att medverka i den statsceremoniella verksamheten med bl.a. högvakt m.m. regleras i Försvarmaktens instruktion.

Verksamhetsgrenen 5 Fredsfrämjande insatser

Verksamhetsgrenens produkter

Utöver insatser med väpnad trupp ställer även Försvarmakten personal i form av observatörer och andra experter till förfogande för freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet för att bidra till internationell krishantering, konfliktlösning och konfliktförebyggande verksamhet. Under året har Försvarmakten bidragit med personal till 14 observatörsinsatser vilka fördelades på tre världsdelar. Fyra av observatörsinsatserna har avslutats under 2007. Observatörsinsatserna har genomförts utan några större avvikelser från plan.

De befattningar som Försvarmakten personal har innehaft har i huvudsak utgjorts av militärobservatörer (milobs), monitorer, samverkansofficerare, stabsofficerare (SO), utbildningsofficerare (utboff), rådgivare, delegater och olika civila befattningar. I snitt har knappt 50 personer tjänstgjort i de enskilda missionerna under 2007.

Insats	Område	Totalstyrka	Försvarmaktens bidrag
EUMM	Balkan	70 monitorer	7 civila monitorer
UNTSO	Mellanöstern	153 milobs	7 milobs
UNMOGIP	Indien och Pakistan	45 milobs	5 milobs, 1 sjukskötare
UNAMA	Afghanistan	17 rådgivare	1 rådgivare
KA 01	Afghanistan	-	2 utb.off. Avvecklad.
NNSC	Korea	10 delegater	5 delegater
UNMEE	Etiopien och Eritrea	230 milobs	3 milobs
MONUC	DR Kongo	17000 personer	5 milobs
EULA	Liberia	5 rådgivare	1 rådgivare. Avvecklad.
UNIOSIL	Sierra Leone	298	1 SO. Avvecklad.
MINURCAT	Tchad / Central- afrikanska republiken	2 samverkansofficerare	1 samverkansofficer
UNOMIG	Georgien	122 milobs	3 milobs
UNMIS	Sudan	594 milobs + 181 SO	5 milobs/SO
AMIS	Sudan	7 230 personer	2 SO. Avvecklad.

Erfarenheter från 2007

Erfarenheterna från 2007 är att en utökad dialog med Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) är önskvärd avseende ambitionsnivå, syfte och inriktning för pågående eller kommande observatörsinsatser. Vidare bör även eventuella återrapporteringskrav tydliggöras i detta sammanhang. Generellt eftersträvas även fler personer på färre platser. Ur ett säkerhets- och skyddsperspektiv bör strävan vara minst tre, helst fem personer, i ett insatsområde.

Verksamhetsgrenens bidrag till den operativa förmågan (effekter)

Genom deltagande som militärobservatör eller motsvarande utvecklas personalens kompetens avseende bland annat språk, internationell stabsmetodik samt kunskaper om aktuella konfliktområden och internationella organisationer. Detta sammantaget bidrar till att utveckla den svenska internationella krishanteringsförmågan.

Verksamhetsgrenen 6 Stöd till samhället

Verksamhetsgrenens produkter

Verksamhetens produkter är främst stöd till det civila samhället i fredstid inom ramen för olika författningar. Stödet är en relativt omfattande del av Försvarmaktens nationella verksamhet.

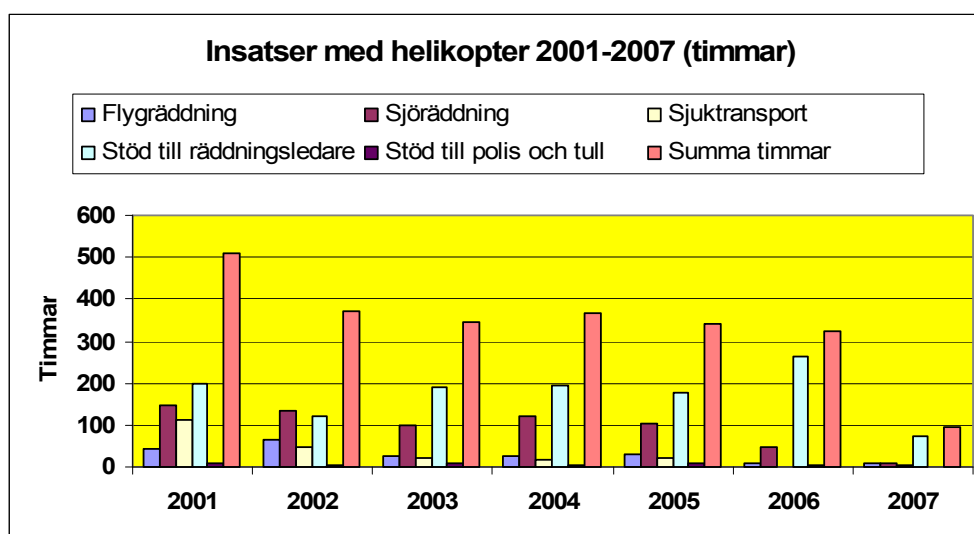
Sammanfattningsvis har 99 insatser gjorts i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor och 381 insatser har gjorts i enlighet med förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Dessutom har olika beredskapstroppar genomfört 29 insatser inom ramen för angivna författningar. Försvarmaktens resurser till sjöss har vid 15 tillfällen lämnat stöd avseende röjning av gamla minor och andra vapeneffekter till sjöss. Vidare har en stödinsats avseende bärgningsföretag och tre eftersök under vattnet genomförts som stöd till andra myndigheter. Dessutom har Försvarmakten genomfört ett 10-tal stödinsatser med lufttransporter till andra myndigheter.

Försvarmakten har deltagit vid 29 sjöräddningsinsatser med fartyg och helikoptrar av totalt genomförda 1 193²⁵. Antalet sjöräddningsinsatser med Försvarmaktens resurser är i paritet med föregående år.

Genomförda räddningsinsatser med helikopter

Flygtid med helikoptrar för stöd till samhället uppgick under 2007 till cirka 100 timmar. Åtta insatser med en total flygtid på 57 timmar genomfördes under stormen Per. Tio insatser har gjorts för olika eftersök med en total flygtid på sex timmar, och två insatser med totalt tolv timmars flygtid har gjorts för brandbekämpning.

Av figuren 2 nedan framgår hur räddningsinsatserna med helikopter har fördelats sig under 2001-2007.

Figur 2 Helikopterinsatser 2001-2007

²⁵ Totaluppgift enligt MRCC Göteborg – Maritime Rescue Coordination Centre

Produktion och grundorganisation

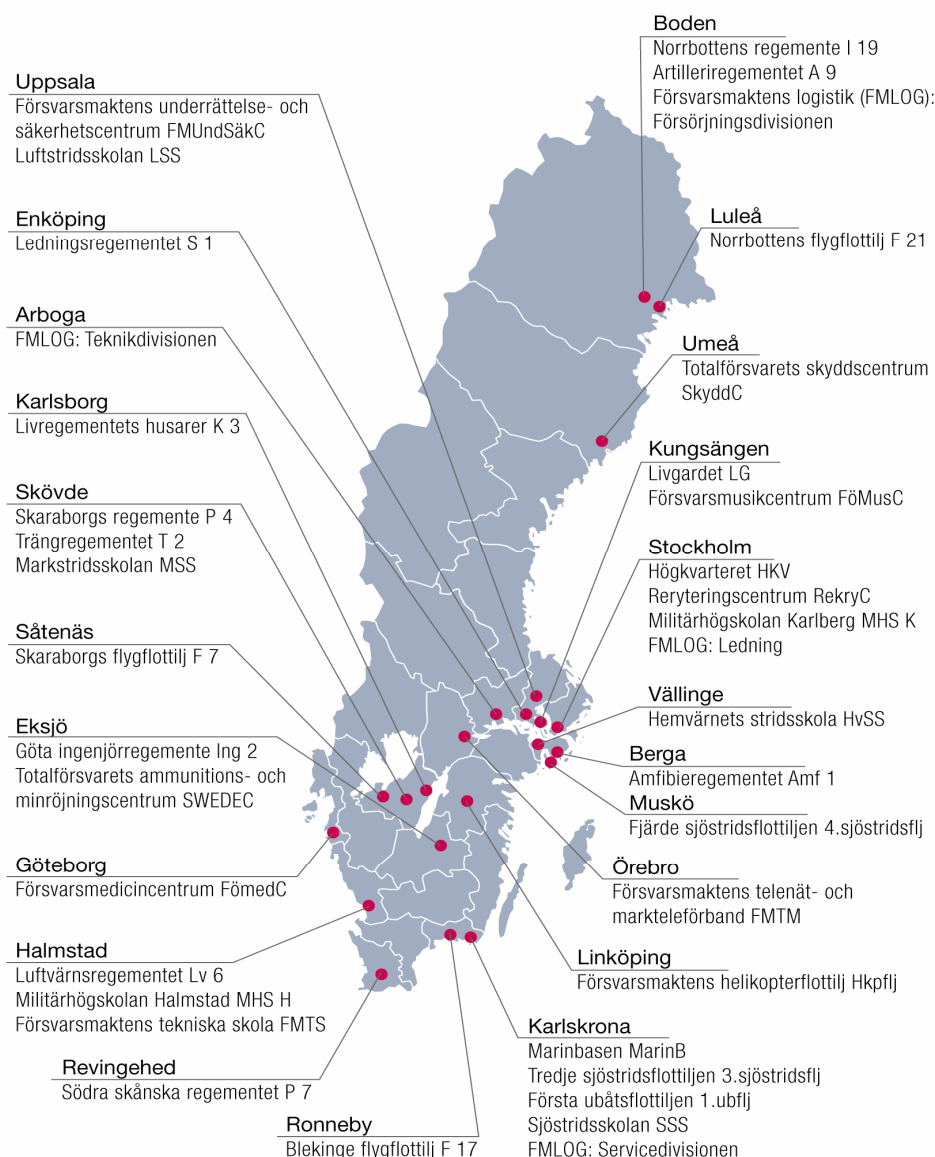
Personal, materiel, anläggningar, mark och lokaler är de resurser som åtgår för produktionen. Resurserna finns normalt i grundorganisationen. Produktionen skapar de produkter som nyttjas i verksamheten, främst insatser och insatsförband.

Detaljerade redovisningar av produktionen i form av personalförsörjning, materiel- och anläggningsförsörjning, viss övningsverksamhet, m.m. framgår av bilagor till årsredovisningen.

Förändringar i grundorganisationen under 2007 framgår av bilaga 2.

/2

Av nedanstående karta (figur 3) framgår Försvarsmaktens grundorganisation den 31 december 2007.

Figur 3 Försvarsmaktens grundorganisation 2007-12-31

Kompetensförsörjning

Hur har kompetensförsörjningen säkerställt?

Perioden för försvarsbeslutet 2004 löpte ut den sista december 2007. Försvarsmakten har uppfyllt försvarsbeslutets kvantitativa målsättning avseende personalvolym. Reduktionen har företrädesvis åstadkommits genom uppsägningar på grund av arbetsbrist samt avgångar med avtalspension. Arbetsrättsligt föranledde uppsägning på grund av arbetsbrist ett rekryteringsstopp för myndigheten. Kombinationen av ovan nämnda åtgärder har resulterat i problem för Försvarsmaktens kompetensstruktur som kommer att påverka personalförsörjningsförmågan många år framöver. I försvarsbeslutet 2004 var den internationella ambitionen betydligt lägre än vad den kom att bli under 2007. Den ökade internationella ambitionen har inte fått genomslag i personalvolymerna, vilket resulterat i ytterligare obalans i kompetensstrukturen.

Nedan redovisas kortfattat de huvudsakliga åtgärderna Försvarsmakten har vidtagit under året i syfte att säkerställa att rätt kompetens finns med utgångspunkt i de operativa kraven. Därefter redovisas översiktligt personalvolymerna 2007 och hur de utvecklats över tiden.

En detaljerad personalberättelse framgår av *bilaga 3*.

/3

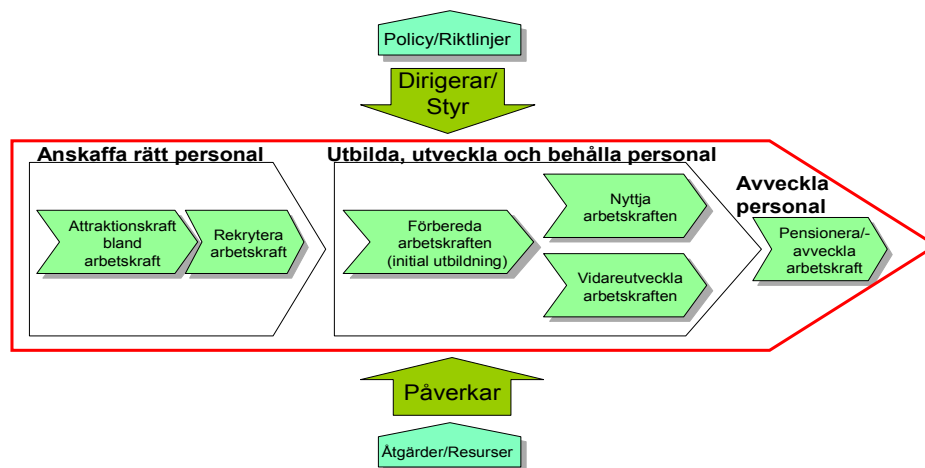
I bilagan redovisas även arbetet med de prioriterade utvecklingsområdena:

- Personalförsörjning
- HR-Transformation,
- Integrerat resurs- och ekonomiledningssystem (PRIO HR) och
- Försvarsmaktens värdegrund.

Analys och bedömning av hur vidtagna åtgärder bidragit till verksamhetens mål

Ledning och styrning

Under 2007 har Försvarsmakten vidareutvecklat processerna i och med framtagandet av en ny personalförsörjningsstrategi. Nedanstående bild visar personalförsörjningen ur ett livscykelperspektiv och ger en principiell överblick av personalförsörjningens olika delområden. Det är utifrån livscykelperspektivet som utvecklingsbehoven inom personalförsörjningsområdet identifieras och hanteras.

Figur 4 – Principskiss över Försvarsmaktens personalförsörjningsstrategi

Försvarmaktens personalförsörjning styrs i första hand av statsmakternas krav i olika författningar och policydokument samt av arbetsmarknadsläget (den övre pilen). Försvarmakten påverkar de interna förutsättningarna för personalförsörjningen genom organisation, arbetssätt, resurser och regelverk (den nedre yttre pilen).

För att förbättra Försvarmaktens personalförsörjning pågår kontinuerliga utvecklingsarbeten som tar hänsyn till de externa faktorerna och påverkar de interna.

För att läsaren på ett tydligt sätt skall kunna överblicka Försvarmaktens utveckling inom personalförsörjningsområdet, följer kapitelindelningen i personalberättelsen (bilaga 3) huvudsakligen de delområden som återfinns inom den pilformade ramen. Nedan redovisas dessa i sammanfattad form.

Attrahera

Försvarmakten genomför årligen en rad attraktionspåverkande evenemang genom exempelvis Högvakten, musikkåren, uppvisningsgrupperna och Försvarmaktsdagarna. Dock saknar Försvarmakten en sammanhållen och strukturerad attraktionsprocess avseende den nuvarande, framtida samt tidigare arbetskraften. Detta anser Försvarmakten vara väsentligt för att framgångsrikt kunna konkurrera om den bäst lämpade arbetskraften. Under 2007 har ett utvecklingsarbete påbörjats som omfattat kunskapsinhämtning inom området attraktion.

Rekrytera

Den rekrytering av officerare med specialistinriktning samt officerare med taktisk/operativ inriktning som genomfördes under 2007 har inte nått upp till antagningsramen för respektive utbildning. För officerare med specialistinriktning uppgick den faktiskt antagna andelen till 75 % av ramen för antagning. För officerare med taktisk/operativ inriktning uppgick motsvarande andel till 68 %. I huvudsak härleds den låga andelen antagna officersaspiranter till brister i och med själva införandet av ett nytt utbildningssystem i kombination med korta tidsförhållanden. I riskanalysen avseende skifte av utbildningssystem bedömdes nackdelarna vara större med att stanna kvar i det tidigare systemet än med att gå över till det nya. Skiftet av utbildningssystem har resulterat i värdefulla erfarenheter som omsatts i det fortsatta arbetet med en i Försvarmakten samordnad rekrytering. Under 2007 har en enhet för rekrytering inrättats vid Försvarmaktens personalstab.

Utveckla

Under hösten 2007 har två officersutbildningar påbörjats, dels den treåriga utbildningen till officer med taktisk/operativ inriktning, dels den nyinrättade ettåriga utbildningen till officer med specialistinriktning. Den senare utbildningen är ett led i utvecklingen av ett nytt befälssystem. Nuvarande underskott på yngre officerare kommer således att reduceras redan till sommaren 2008 och därmed positivt påverka möjligheterna att nå verksamhetens mål.

Försvarmakten beslutade under 2007 att införa nya principer för befordran av officerare. Förändringen innebär att kopplingen mellan nivåhöjande utbildning och befordran tas bort.

I stället kopplas befordran till befattningens hierarkiska nivå och specifika kompetenskrav. Därmed upphör det taktiska programmet och stabsutbildningen som samman-

hållna utbildningar och ersätts av yrkes- och befattningskurser (YBK) och/eller fristående kurser.

Försvarsmakten har som ett pilotförsök under 2007 startat en anpassad officersutbildning som skall bygga på en kombination av civil kompetens och militär utbildning. Syftet är att i en militär befattning, kunna anställa personer med civil utbildning och kompetens som är efterfrågad av Försvarsmakten.

Nyttja

Försvarsmaktens strävan att stärka arbetsgivarrollen har under året förbättrats genom inrättandet av en förhandlingschef. Vidare har en arbetsgivaravdelning, en arbetsmiljöavdelning och en särskild reservofficersavdelning inrättats vid personalstaben.

Beräkning av personalvolymen och befattningsstruktur

Tidigare har Försvarsmaktens beslut avseende rekrytering, utbildning och avveckling i allt för hög grad grundats på historiska utfall, tradition och akuta problem vilket resulterat i kortsiktiga lösningar. Personalfunktionen har under 2007 ytterligare utvecklat analysförmågan avseende personalvolymsberäkningar som stöd för att möta det framtida personalförsörjningsbehovet. Den utvecklade förmågan ger ett bättre och mer kvalitativt underlag för att långsiktigt avväga, dimensionera och besluta personalförsörjning med utgångspunkt i de operativa kraven.

Sök- och intresseförfarande

Införandet av ett sök- och intresseförfarandet innebär att Försvarsmaktens olika befattningar skall tillsättas i konkurrens och efter urval. Tillsättandet av tjänster via *sökförfarande* hänförs till stödbefattningar och *intresseförfarande* till insatsbefattningar. Tidigt 2007 påbörjades ett försök avseende sökförfarande inriktat mot urval för befordran till nivå 1 (överste/kommandör). Processen omfattar bl.a. fackintervju, arbetspsykologisk intervju med bedömning samt fördjupad säkerhetsprövning. Försöket visar entydigt att kvaliteten på tillsatta chefer/befattningshavare har förbättrats genom konkurrensutsättning urvalsförfarande. Under året har även intresseförfarande, med en något enklare urvalsprocess, prövats. Även här kan konstateras att metoden är bra men administrativt tung.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Försvarsmakten har under 2007 skapat en organisation för att leda det systematiska arbetsmiljöarbetet och i samband med detta inrättat en central skyddskommitté.

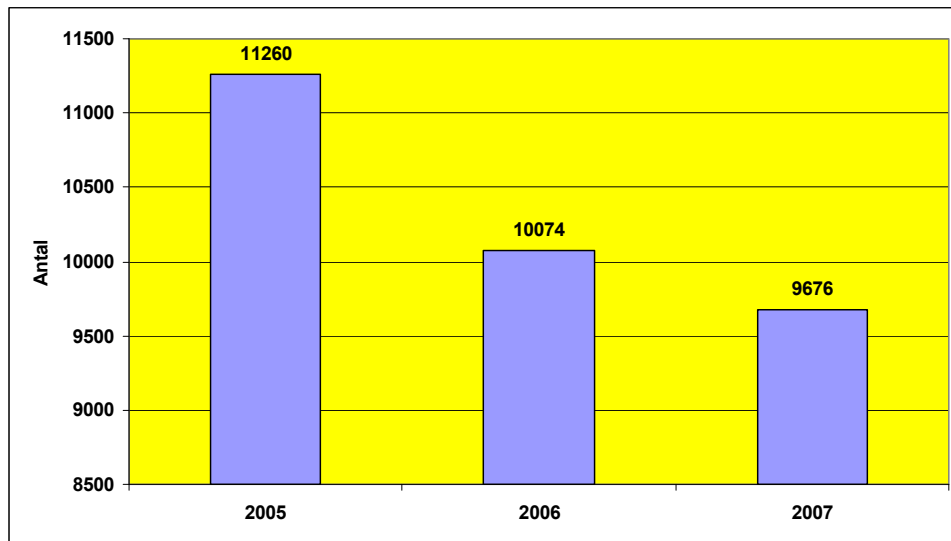
Avveckla

Försvarsmakten har tidigare inte haft tillräcklig förmåga att reglera personalstrukturen. Det finns ett behov av att samtidigt rekrytera och avveckla personal vilket inte är möjligt inom ramen för nuvarande lagstiftning och på denna grundad arbetsrättslig praxis. En viktig och aktiv åtgärd i detta sammanhang är *karriärväxling* som kan riktas in mot överskottskompetenser. Karriärväxlingsprogrammet ger individen ett gott stöd för ett fortsatt förvärv utanför Försvarsmakten. I ekonomiska termer innebär karriärväxling dessutom att en överskottskompetens i ett högt löneläge, kan växlas mot en nyrekrytering i ett lägre, och därmed finansiera kostnaden för åtgärden. Projektet med karriärväxling har under 2007 omfattat Försvarsmaktens samtliga organisationsenheter och vid-

gats till att inkludera även den civila personalen. Vid medarbetarundersökningar har framkommit att det anses rekryteringsbefrämjande att Försvarsmakten tillhandahåller ett karriärväxlingsprogram.

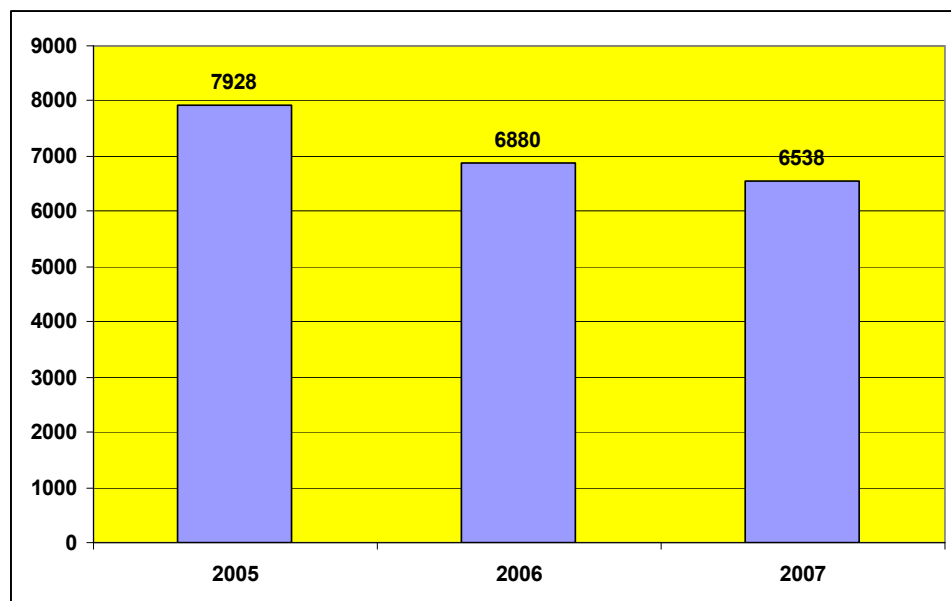
Personalvolym

Antal anställda yrkesofficerare

Figur 5 *Antal yrkesofficerare 2005-2007*

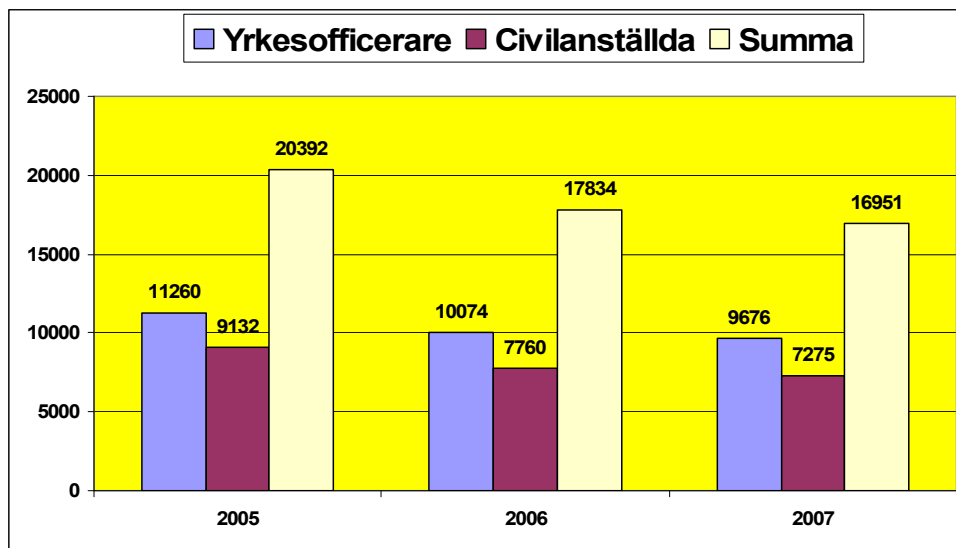
Antal civila årsarbetskrafter

Figur 6 *Antal civila årsarbetskrafter 2005-2007*

Personalvolymens utveckling 2005-2007

Personalvolymen inom Försvarsmakten har under perioden 2005-2007 utvecklats i enlighet med nedanstående tabell. I tabellen anges antalet anställda *individer*.

Figur 7 Personalvolymens utveckling 2005-2007

Ekonomiskt resultat och analys

Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter

Utfall

Fördelning på VG (tkr)	2007
VG 1 Insatser	
Intäkter	-28 252
Verksamhetens kostnader	6 815 041
Transfereringar	95
Nettokostnader	6 786 883
VG 2 Uppbyggnad av insatsorganisation och beredskap	
Intäkter	-793 194
Verksamhetens kostnader	30 501 073
Transfereringar	82 994
Nettokostnader	29 790 873
VG 3 Utveckling	
Intäkter	-6 560
Verksamhetens kostnader	1 724 660
Nettokostnader	1 718 100
VG 4 Övrig verksamhet	
Intäkter	-356 400
Verksamhetens kostnader	796 548
Transfereringar	58 625
Nettokostnader	498 772
VG 5 Fredsfrämjande verksamhet	
Intäkter	-2 533
Verksamhetens kostnader	67 204
Uppbörd	-5 441
Nettokostnader	59 229
VG 6 Stöd till samhället	
Intäkter	-4 011
Verksamhetens kostnader	12 575
Nettokostnader	8 564

Anm

Utfall på den Försvarsmaktsinterna VG 0 Intäkter, kostnader samt transfereringar är inlagda i VG 2 (3,7 mnkr netto).

Tabell 2 Verksamhetsgrenarnas kostnader och intäkter

Styrningen fokuserar från och med budgetåret 2007 mera på de resultat Försvarsmakten skall åstadkomma i form av produkter, främst insatser och insatsförband, än hur produktionen skall genomföras för att uppnå dessa resultat.

Fr.o.m. budgetåret 2007 är verksamhetsgrenarna för Försvarsmakten därför radikalt förändrade, från att ha haft sin utgångspunkt i en blandning av Försvarsmaktens resurser och verksamhet till att ha sin utgångspunkt i de produkter Försvarsmakten skall leverera. *Någon jämförelse med de två närmast föregående åren är därmed inte vare sig möjlig eller meningsfull att göra (jfr. det inledande avsnittet Om redovisningen).*

Produktgruppernas kostnader och intäkter²⁶

Utfall

Kostnadsutfall	Intäkter	Direkta kostnader				Indirekta kostnader	Netto
		Personal	Värnpliktiga	Materiel	Övrigt		
1 Insatser							
Insatsgemensamt							
07 Internationella insatser	-58	314		1 496	1 829	540	4 121
09 Nationella insatser	-1	1 903	214	10	50	490	2 665
<i>Totalt insatser</i>	-59	2 217	214	1 506	1 879	1 029	6 786
2 Uppbyggnad av insatsorganisation och beredskap							
08 Insatsorganisationen gemensamt	-263	100		382	259	31	510
01 Arméförband		3 323	422	4 291	1 208	878	10 122
02 Marinförband	-3	914	97	2 080	722	265	4 075
03 Flygvapenförband	-2	2 837	31	5 743	412	647	9 668
04 Lednings- och undförband		274	69	2 636	160	113	3 252
05 Logistikförband	-2	366	17	768	-2	65	1 212
06 Nationella skyddsstyrkorna		543	9		238	164	954
<i>Totalt IO/Beredskap</i>	-272	8 359	645	15 900	2 998	2 163	29 793
3 Utveckling							
Utveckling gemensamt							
10 Forskning och utveckling		53		1 126	60	19	1 258
11 Materiel-/Organisationsutveckling	-10	423			-19	66	459
<i>Totalt utveckling</i>	-10	476		1 126	41	84	1 717
4 Övriga verksamheter							
12 Övriga produkter	-722	424	15		702	78	498
5 Fredsfrämjande verksamhet							
13 Fredsfrämjande verksamhet	-5	1			63		59
6 Stöd till samhället							
14 Stöd till samhället	-8	1			16		9
Försvarsmakten totalt	-1 076	11 478	874	18 532	5 699	3 355	38 862

Tabell 3 Produktgruppernas kostnader och intäkter

Utgångspunkter

Försvarsmakten befinner sig mitt i införandet av en insatsförbandsorienterad metod för ekonomistyrning där verksamhetens resultat (output) står i fokus, Försvarsmaktens ekonomimodell (FEM). Rutiner och ekonomisystem är ännu inte fullt ut anpassade för att stödja tillämpningen av redovisning och budgetering i produkttermer, vilket kommer att kunna ske fullt ut när resurs- och ekonomiledningssystemet PRIO införts. Tolkning av kostnads- och utgiftsutfall liksom jämförelser med tidigare redovisade underlag bör därför ske med stor försiktighet. Se även här vad som sagts under det inledande avsnittet "Om redovisningen".

²⁶ RB 07 p. 14

Intäkter

Med intäkter avses huvudsakligen avgifter som tas ut med stöd av avgiftsförordningen.

Direkta kostnader

Med direkta kostnader avses kostnader som direkt kan hänföras till en specifik produkt eller produktgrupp inom verksamhetsgrenarna 1-6. Produkterna utgörs främst av insatsförband och insatser. Underindelning sker i direkta kostnader för personal, värnpliktiga, materiel och övrigt verksamhet. Personalkostnaden utgörs främst av grundlön och fasta lönetillägg. Värnpliktskostnaden utgörs av kostnad för dagersättningar, resor samt hälso- och sjukvård. Materielkostnaden består av kostnader inom anslag 6.2 för anskaffning, vidmakthållande, utveckling och avveckling av materiel. Även anslag 6.3 forskning och teknikutveckling belastar i sin helhet materielkostnader.

Indirekta kostnader

Med indirekta kostnader avses kostnader som inte direkt kan hänföras till en specifik produkt. Dessa kostnader hänförs till den Försvarsmaktsinterna verksamhetsgrenen 0 för att sedan fördelas med olika fördelningsnycklar till verksamhetsgrenarna 1-6. Fördelningen sker med planerad arbetstid och budgeterad direkt kostnad för respektive produktgrupp som bas. De indirekta kostnaderna utgörs av exempelvis kostnader för lokaler, anläggningar, stödverksamhet, personalutbildning, drift av försvarsmaktsgemensamma skolor och centrum samt central och lokal ledning och administration.

Produktgruppernas utgifter²⁷***Utfall***

Anslag / anslagspost	6.1.1 och 6.1.3*			6.1.2	6.2.2	6.2.4	6.3	Summa
Verksamhetsgren / produktgrupp	Personal	Hyror	Övrigt					
1 Insatser								
Insatsgemensamt								
07 Internationella insatser	300	57	442	1 876				2 675
09 Nationella insatser	1 816	346	493					2 655
<i>Totalt insatser</i>	<i>2 116</i>	<i>403</i>	<i>944</i>	<i>1 876</i>				<i>5 339</i>
2 Uppbyggnad av insatsorganisation och beredskap								
08 Insatsorganisationen gemensamt	96	18	888		963	1 450		3 415
01 Arméförband	3 172	604	2 057		2 342	1 182		9 356
02 Marinförband	873	166	957		1 285	697		3 978
03 Flygvapenförband	2 708	516	700		6 921	2 398		13 243
04 Lednings- och underrättelseförband	261	50	305		594	906		2 116
05 Logistikförband	349	67	28		36	458		938
06 Nationella skyddsstyrkorna	519	99	336					953
<i>Totalt IO/Beredskap</i>	<i>7 978</i>	<i>1 519</i>	<i>5 271</i>		<i>12 141</i>	<i>7 091</i>		<i>33 999</i>
3 Utveckling								
Utveckling gemensamt								
10 Forskning och utveckling	51	10	72				1 126	1 258
11 Materiel-/Organisationsutveckling	404	77	-21					460
<i>Totalt utveckling</i>	<i>454</i>	<i>86</i>	<i>51</i>				<i>1 126</i>	<i>1 718</i>
4 Övriga verksamheter								
12 Övriga produkter	405	77	-121					361
5 Fredsfrämjande verksamhet								
13 Fredsfrämjande verksamhet	1		1					2
6 Stöd till samhället								
14 Stöd till samhället	1		-1					0
Försvarsmakten totalt	10 955	2 085	6 145	1 876	12 141	7 091	1 126	41 419

*Anslagspost 6.1.3 Förbandsverksamhet STÅP 213 mnkr.

Tabell 4 Produktgruppernas utgifter

Analys

Försvarsmaktens produktorienterade redovisning har nu anpassats för att ge en rättvisande bild av produktgruppernas totala utfall. Den restlösa kostnadsfördelning detta bygger på är ännu inte nedbruten till att spårbart visa olika kostnadsslag inom respektive produktgrupp. Utgifterna för personal, hyror och övrigt under 6.1.1 har därför fördelats efter hur personalkostnaderna fördelar sig i kostnadsredovisningen, vilket torde vara den mest rättvisande fördelningsgrunden.

Den anslagsfinansierade verksamheten inom verksamhetsgren 4 Övriga verksamheter består av statsceremoniell verksamhet, högvakt, museiverksamhet, exportstöd, suveränitetsstöd, etc. och utgifterna finns främst inom anslag 6.1.1.

²⁷ RB 07 p. 14

Verksamhetsgren 5 Fredsfrämjande verksamhet omfattar utgifter för missioner som huvudsakligen finansieras av anslag 5.2 under utgiftsområdet Utrikes- och säkerhetspolitik.

Fortsatt utveckling av budgetering, styrning och uppföljning

Under 2008 fortskrider den stegvisa implementeringen av Försvarmaktens ekonomimodell (FEM). Med start 2009 avser Försvarmakten påbörja införandet av ett nytt integrerat resursledningssystem (PRIO) i syfte att på sikt med god kvalitet kunna planera och följa upp samtliga produkter inom samtliga anslag i såväl kostnads- som utgiftstermer. Det kommer även att möjliggöra en spårbar planering och uppföljning av olika kostnadsslag inom produkter och produktgrupper.

Anslagsförbrukning samtliga anslag 2007**Utfall**

Post	Anslag/Anslagspost tkr	Årets tilldelning inklusive anslags-sparande från 2006	Utfall 2007	Anslags-sparande/kredit
Fö	Förbandsverksamhet och beredskap mm			
6:1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	19 028 185	18 971 267	56 918
6:1:2	Fredsfrämjande truppinsatser	2 113 001	1 875 627	237 374
6:1:3	Förbandsverksamhet - STÅP	213 043	213 043	0
6:1	Anslag 6:1 summa	21 354 229	21 059 937	294 292
Fö	Materiel och anläggningar			
6:2:2	Anskaffning materiel och anläggningar	15 486 756	12 141 342	3 345 415
6:2:4	Materiellnära verksamhet samt avveckling	3 670 235	7 090 976	-3 420 741
6:2	Anslag 6:2 summa	19 156 991	19 232 318	-75 326
Fö	Forskning och teknikutveckling			
6:3:1	Anslag 6:3 summa	1 159 785	1 126 050	33 735
Fö	Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret			
6:8:1	Försvarsmakten	45 035	45 035	0
UD	Fredsfrämjande verksamhet			
5:2:1	Försvarets vht utomlands	72 400	65 574	6 826
	Summa Försvarsmakten	41 788 441	41 528 914	259 527

Tabell 5 Anslagsförbrukning samtliga anslag 2007**Analys**Anslagspost 6:1.1

Inom Förbandsverksamhet och beredskap (anslagspost 6:1:1) har utbildning, övningar m.m. i allt väsentligt givit ett gott resultat, vilket tidigare beskrivits. Slutligt ekonomiskt utfall för 2007 blev 18 971 miljoner kronor vilket innebär ett anslagssparande om 57 miljoner kronor. Planerat anslagssparande för 2007 var dock 350 miljoner kronor, vilket var inplanerat för verksamheten 2008. Detta anslagssparande härstammar från 2005 och 2006. Under 2007 stod det klart att verksamheten som var inplanerad för 2007 behövde mer ekonomiska resurser än vad som var avdelat. Trots betydande besparingar under 2007 utnyttjades huvuddelen av anslagssparandet. 2007 visar att det föreligger en obalans mellan uppgifter och resurser.

Anslagspost 6:1.2

Försvarsmakten har genomfört Fredsfrämjande truppinsatser enligt regeringens beslut. Under året har de flesta missionerna genomgått förändringar, i form av ändrat personalantal och förändrat verksamhetsansvar. Beslutade missioners ramar summeras till 1 882 miljoner kronor och Försvarsmakten har totalt utnyttjat 1 875 miljoner kronor. En detaljerad ekonomisk redovisning av dessa framgår av *bilaga 4*.

Anslagspost 6:2.2 och 6:2.4

Verksamheten inom anslaget 6:2 Materiel och anläggningar har under 2007 genomförts enligt plan för anslaget. Den nya indelningen av anslaget 6:2 i anslagsposten 6:2.2 och 6:2.4 innebar att fördelningen av resurser mellan de två posterna var mycket preliminär inför 2007, vilket klart framgår av utfallet. Försvarsmakten har till regeringen hemställt om ändrade ramar.

Anslagspost 6:3.1

Verksamheten inom Forskning och teknikutveckling har delvis förskjutits till 2008, därav det uppkomna anslagssparandet.

UD anslag 5:2

Försvarsmakten har genomfört fredsfrämjande verksamhet enligt regeringens beslut. Det underutnyttjande som redovisas beror på att Försvarsmakten rekryterat färre befattningar än vad ramarna medger. Dialog med UD har genomförts under året. Justering av regleringsbrevet har dock inte skett, därav avvikelser mellan utfall och ekonomisk ram. En detaljerad ekonomisk redovisning av denna framgår också av *bilaga 4*.

Särskilt om forsknings- och teknikutvecklingsanslaget

Ekonomiskt verksamhetsutfall

(tkr)

Verksamhet	Verksamhetsutfall
Forskning vid FOI	537 627
Forskning vid FHS	49 644
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP 1)	20 030
Teknikutveckling	477 212
Forsknings- och utvecklingssamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA 2)	4 616
Övriga koncernuppdrag	45 197
Studier 3)	15 288
Totalt	1 149 614

1) Enligt RB finansiella villkor. Anslagsavräkningen är endast 20 000 tkr p.g.a. FMV rörelsekapitalkostnad.

2) Enligt RB finansiella villkor.

3) Studieprogrammet ingår ej i Försvarsmaktens FoT-program men finansieras delvis ur anslag 6:3.

Tabell 6 *Anslagsutfallet inom forskningen och teknikutvecklingen 2007*

Nedanstående tabell visar utfallet i tusentals kronor av forskning och teknikutveckling fördelat på s.k. FoT-områden samt studier.

(tkr)

FoT-område	Forskning	Teknikutveckling	Totalt FoT
Modellering och simulering	9 697	7 000	16 697
Ledning inkl IT och samband	60 160	15 436	75 596
MSI inkl fysiologi	31 916	2 734	34 650
Ledarskap	15 169		15 169
Sensorer över ytan inkl signaturanpassning	63 134	52 040	115 174
Undervattenssensorer och vapen	45 024	7 940	52 964
Vapen, verkan och skydd	60 432	36 100	96 532
Skydd och anläggningsteknik	4 501		4 501
Telekrig	68 586	2 565	71 151
Logistik		5 012	5 012
Vapentraumatologi	7 004	6 230	13 234
Miljöfrågor	5 401		5 401
Fordon		6 969	6 969
Luftfarkoster	39 020	109 038	148 058
CBRN-studier 1)	114 459	2 343	116 802
Krigsvetenskap	3 656		3 656
Strategiska forskningskärnor	16 009		16 009
Temaområde	7 294		7 294
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP 2)		20 030	20 030
Särskilt FoT-program 3)		57 789	57 789
Demonstratorprogram FoT 4)		164 252	164 252
Övrig forskning	7 500		7 500
Koncernuppdrag			79 886
Stöd till studier 5)	425	14 863	15 288
Totalt	559 387	510 341	1 149 614

Tabell 7 Anslagsutfallet inom FoT-områdena 2007

Analys

Jämför noterna ovan i tabellen 7.

1) Inklusive kostnader för FOI s.k. bottenplatta för NBC-forskning enligt RB finansiella villkor.

2) Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, genomförs i samverkan mellan Försvarsmakten, VINNOVA och försvarsindustrin (SAAB, VAC och SMS), på uppdrag av regeringen. Anslagsavräkningen är endast 20 000 tkr p.g.a. FMV rörelsekapitalkostnad.

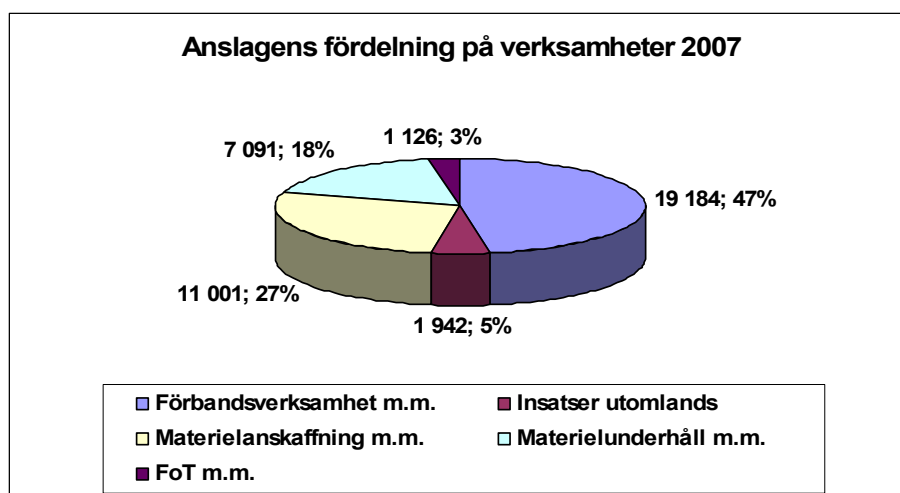
3) Försvarsmaktens särskilda FoT-program som syftar till att stärka Försvarsmaktens handlingsfrihet bl.a. genom tillvaratagande av generisk forskning och teknikutveckling samt nyttjande av kunskap och kompetens inom det civila samhället.

4) Teknikutvecklingsprogram för teknikdemonstratorer som stöd för handlingsfrihet genom att tillföra flera alternativa materiellösningar och beslutsunderlag för framtida vägval.

5) Under 2007 har huvuddelen av FOI och FHS stöd till studieverksamheten finansierats av anslag 6:1 medan FMV stöd har finansierats av anslag 6:3.

Anslagens fördelning på verksamheter

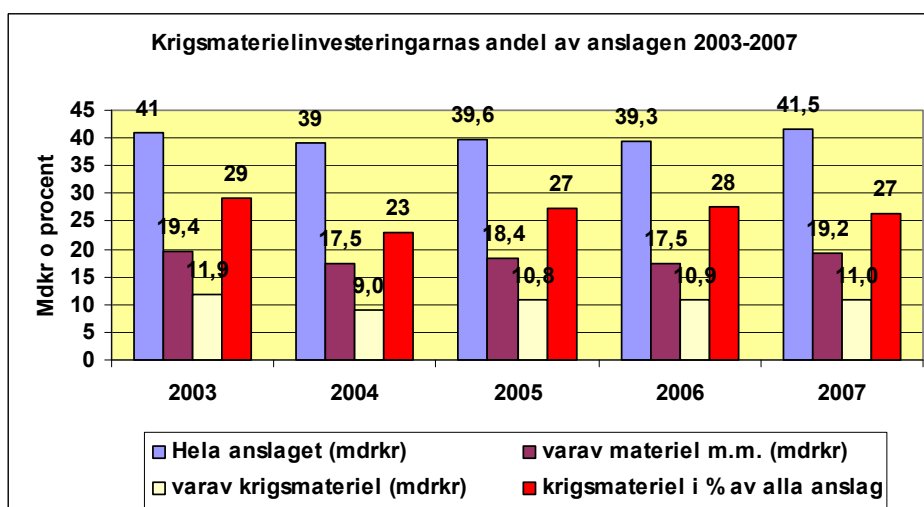
Av figuren nedan framgår hur anslagen fördelas på olika verksamheter i Försvarsmakten 2007. Det är av vikt att notera att för att kunna genomföra insatserna utomlands, vilka som andel utgör ca. 5 % av Försvarsmaktens verksamhet, så krävs en omfattande verksamhet i Sverige i form av utbildning, övningar, rekrytering, förrådshållning, etc. för att möjliggöra och stödja insatserna utomlands. Den verksamheten genomförs inom ramen för förbandsverksamheten. Den exakta storleken på den delen inom förbandsverksamheten är svår att uppskatta.

Figur 8 Anslagens fördelning på verksamheter 2007

Särskilt om investeringarna i krigsmateriel

Investeringarna i krigsmateriel som andel av Försvarsmaktens totala anslagsförbrukning framgår av figuren nedan.

Figur 9 Krigsmaterielinvesteringarnas andel av Försvarsmaktens anslag 2003-2007

Analys

Det som i tabellen betecknas som "krigsmateriel" är den del av utgifterna inom anslaget 6:2 som hänför sig till vad som i redovisningen klassas som "beredskapsinventarier" och som vid anskaffningen aktiveras och förs upp i balansräkningen. Dessa utgifter relateras, som framgår, till Försvarsmaktens totala anslagsförbrukning.

Av figuren framgår att investeringarna i krigsmateriel som ett snitt under perioden (de senaste fem åren) haft ett utfall på ca. 27 %. Fluktuationerna hänför sig till förskjutningar i materielleveranserna. Den kraftiga nedgången av investeringsandelen 2004 berodde på att regeringen det året satte ett s.k. utgiftstak, varför det helt enkelt inte var möjligt att som planerat genomföra det årets investeringar i krigsmateriel fullt ut.

Långsiktigt har Försvarsmakten sedan de stora omstruktureringarna inleddes 2001 bibehållit en investeringsnivå vad avser krigsmateriel som bedöms som rimligt hög.

Anslaget 6:2, som finansierar mycket annat också, bland annat materielunderhåll, materielavveckling och anläggningar samt driftkostnaderna för Försvarets materielverk, utgör 2007 ca. 47 % av Försvarsmaktens samlade anslag om ca. 41,5 miljarder kronor.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Inkomster

Enligt regleringsbrevet för år 2007 får Försvarsmakten utöver vad som anges i 4 § avgiftsförordningen även disponera inkomster från:

- a) Inkomster från hyror avseende elev- och befälshotell
- b) Inkomster från extern verkstadsverksamhet
- c) Inkomster från försäljning av reservmateriel
- d) Inkomster från försäljning av drivmedel
- e) Inkomster från extern transportverksamhet
- f) Inkomster från personalbutiksverksamhet
- g) Inkomster från marketenteri
- h) Inkomster från övrig förplägnadsverksamhet
- i) Inkomster av mindre ekonomisk omfattning
- j) Inkomster avseende flygmedicinska uppgifter för civil luftfart
- k) Inkomster med anledning av verksamhet enligt förordningen (2002:375) om militär medverkan i civil verksamhet"
- l) Inkomster avseende tillhandahållande av utbildnings- och övningsresurser i och utom Sverige och
- m) Inkomster i samband med andra länders nyttjande av utlandsstyrkans drift i camp-verksamhet.
- n) Inkomster vid tillhandahållande av internationell militär test-, övnings- och utbildningsverksamhet (ITÖ).

Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag

(tkr)

Område	2005 intäkter	2005 kostnader	2006 intäkter	2006 kostnader	2007 intäkter	2007 kostnader
Verkstadsverksamhet	390 403	390 403	302 113	293 274	217 616	215 194
Reservmateriel	85 559	85 559	86 719	91 820	97 339	104 466
Utb och övningsintäkt	59 623	58 556	40 653	43 809	250 103	214 131 ¹
ITÖ-verksamhet*	-	-	-	-	671	860
Marketenteriverksamhet*	12 156	8 397	8 999	10 158	7 429	9 013
Flygtransporter	35 873	47 737	20 640	57 117	26 096	52 644
Övr. transportverksamhet	11 585	11 585	10 507	9 511	9 205	9 166
Övriga avgiftsintäkter ²	210 935	219 813	201 250	199 284	121 880	123 297
Summa	806 134	822 050	670 881	704 973	730 339	728 771

1) 20 000 tkr lägre kostnadsutfall beror på att kostnader för basplatta UTB JAS 39 för år 2006 fakturerades först 2007 men kostnaderna ligger kvar på år 2006.

2) I övriga avgiftsintäkter ingår intäkter från a), d), f), h), i), j), k) och m).

Tabell 8 Avgifter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2005-2007

Analys

Under 2007 har intäkter från verkstadsverksamhet och intäkter från campdrift minskat med 84 497 tkr resp. 64 922 tkr. Trots detta har intäkterna från avgiftsbelagd verksamhet totalt sett ökat med 59 458 tkr. Det beror på att det samtidigt har skett en ökning inom utbildnings- och övningsverksamhet med totalt 209 427 tkr, varav 179 922 tkr är intäkter från JAS 39 (som tidigare redovisades som en s.k. § 4 intäkt), och 28 649 tkr är ökade intäkter från UIV (Ubåt i Västerled, US Navys hyra av HMS Gotland).

Minskningen på campdriften beror på att Camp Eagle är nerlagd. Minskningen inom sålda verkstadstjänster beror delvis på att FMV lägger färre beställningar till Försvarsmakten nu när Muskövarvet övergått i privat ägo och drivs av Kockums AB. FMV lägger alltfler beställningar direkt till Kockums utan att gå via Försvarsmakten. En annan förklaring är att det skett en förändrad princip för debitering av reservmateriel. Tidigare har FMLOG/RESMAT bistått FMV med förstagångsanskaffning av FMV-projekt. Från och med 2007 hanteras leverantörsfakturer avseende nya beställningar som FMLOG/RESMAT hjälper till med direkt i FMV. 2008 är bedömningen att inga restleveranser skall finnas kvar från beställningar gjorda 2006 och tidigare.

Resultatindikatorer²⁸

Om resultatindikatorerna

Resultatmåttan är direkt kopplade mot återrapporteringskravet 54 ”Effektivitet och god hushållning”. Utveckling av nedan redovisade resultatmått påbörjades under 2005 och föranledde justeringar vad avsåg då befintliga resultatmått och redovisades i årsredovisningen för 2005. Den påbörjade utvecklingen har fortsatt under 2007 och redovisas här. Ett antal s.k. volymmått redovisas härutöver. De utgör, tillsammans med nyckeltalen, en viktig grund för att analysera Försvarmaktens verksamhet.

Organisationsstyrning

Hushållning och effektivitet

Försvarmakten följer upp hushållningen med statens resurser genom återkommande uppföljning av fem nyckeltal inom verksamhetens olika delar som tillsammans skall belysa hushållning och effektivitet i myndighetens verksamhet.. Dessa nyckeltal speglar resursförbrukning inom såväl insatsförband och grundutbildningsplattformar som inom myndighetens lednings- och stödfunktioner. Uppföljningen av nyckeltal sker årligen i samband med budgetdialoger mellan Högkvarteret och förband, skolor och centrum.

Sammanfattning

Försvarmaktens effektivitet relativt resurshushållningen har varit god under 2007. Effekten som under året har levererats innehåller direkta nyttor som t.ex. välutbildade soldater och kompetenta officerare, genomförda insatser och färdiga insatsförband, bl.a. den insatsberedda nordiska stridgruppen (NBG) om 2 500 officerare och soldater. Den andra delen som levererats under 2007 är Försvarmaktens fortsatta omställning. Omorganisation, nedläggningar, införande av ett nytt utbildningssystem och uppsägningar med anledning av försvarsbeslutet 2004 försvårar jämförelsen med föregående år. Att ställa om Försvarmakten är en långsiktig nytta som delvis levererats under 2006 och fortsatt under 2007.

Nyckeltal

Sammansättningen av nyckeltalen har två huvudsyften:

1. att visa utvecklingen av resurshushållning i olika delar av myndigheten. Detta ökar möjligheten att jämföra t.ex. ledning och stöd med andra myndigheter.
2. att beskriva effektiviteten i omställningen från invasions- till insatsförsvaret. Detta syftar till att visa riktning och styrka i myndighetens utveckling. Effekten av detta mäts inte som eget nyckeltal då jämförbarhet är svår att nå. Däremot kommenteras omställningen som en aspekt i analysen av respektive nyckeltal.

²⁸ RB 07 p. 54.

De fem nyckeltalen redovisas i det följande med förklaringar till hur nyckeltalet är beräknat, skälen till att använda det, bedömningskriterier, resultat, kommentarer kring jämförbarhet och trender samt analys av resultatet. Nedan kommenteras den sammanvägda bilden av effektivitet och resurshushållning i myndighetens verksamhet under 2007. Alla utgifter anges i löpande penningvärde och i tusental kronor.

1. Utbildning			
- Beskrivning	Totalutgift för Försvarsmaktens utbildningsplattformar (alla förband utom HKV/1034)/ antal helårsutbildade (värnpliktiga, kontraktsanställda soldater, reservofficerare, yrkesofficerare och civila).		
- Motiv	Utbildning är kärnan i Försvarsmaktens verksamhet. Förband, skolor och centra (utbildningsplattformarna) har många uppgifter vid sidan av att utbilda. Mark, sjö- och luftstridskrafter består i olika grad av anställd och värnpliktig personal varför båda kategorier bör ingå i mätningen. Detta nyckeltal bidrar till att visa hur omställningen av Försvarsmakten går.		
- Bedömningskriterier	<p>Nyckeltalet stiger:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utbildning som andel av total verksamhet sjunker. Detta innebär att avveckling, omställning och utveckling ökar mer än direkt produktion av insatsförband. Resultatet är bra om strukturella förändringar (t. ex. FB-04) har prioriterats framför produktion. <p>Nyckeltalet sjunker:</p> <ul style="list-style-type: none"> - större andel av total verksamhet går till utbildning och därmed direkt produktion av insatsförband. Ett bra resultat om produktion av insatsförband har prioriterats före omställning. 		
- Resultat	2007: 1 861 tkr/årsutbildad	2006: 1 796 tkr/årsutbildad	2005: 1 551 tkr/årsutbildad
- Jämförbarhet (trend)	Jämförbarheten mellan föregående år och 2007 är inte fullt möjlig, då det i tidigare års beräkningar inte har tagits hänsyn till antalet kontraktsanställda soldater och sjömän. Detta hänger samman med att FM från och med 2006 har ett reformerat utbildningssystem. Det nya utbildningssystemet genomförs som tre terminer varav de två första terminerna genomförs som värnpliktsutbildning och den tredje med kontraktsanställda soldater och sjömän.		
- Analys av resultat	Under 2007 har andelen kontraktsanställda soldater och sjömän ökat jämfört med 2006 samtidigt som andelen värnpliktiga minskat. Kontraktsanställda soldater medför en lönekostnad som FM inte har för värnpliktiga. Därav har kostnaden per årsutbildad ökat när andelen kontraktsanställda blir fler. Utöver detta har officersutbildningen återupptagits hösten 2006 och förändrats från tvåårig till treårig utbildning samt från 2007 dessutom infört specialist officersutbildning (ett årig) vilket innebär att antalet elever på skolor ökar fram till och med 2008.		

2. Produktion av insatsförband			
- Beskrivning	Volym registerförband samt i utlandet insatta förband/ total volym officerare samt värnpliktiga. Volym värnpliktiga mäts ett år bakåt i tiden (för 2005 års nyckeltal används volym vpl under 2004). Med volym avses antal årsarbetskrafter.		
- Motiv	Det insatta insatsförsvaret är Försvarsmaktens målbild. Registerförband och insatta förband är i detta avseende färdiga och efterfrågade produkter. Detta som andel av total volym visar framförallt personalstrukturens effektivitet. I nyckeltalet visas förmågan att rekrytera såväl officerare som värnpliktiga till antingen Utlandsstyrkan eller registerförband.		
- Bedömningskriterier	Nyckeltalet stiger: <ul style="list-style-type: none">- Bra. Större andel soldater och officerare ingår i redan insatta eller direkt användbara insatsförband. Indikerar att personalstrukturen och de förband som utbildas stämmer överens med det som insatsförsvaret efterfrågar. Nyckeltalet sjunker: <ul style="list-style-type: none">- Dåligt. Mindre andel soldater och officerare ingår i redan insatta eller direkt användbara insatsförband.		
- Resultat	2007: 10 %	2006: 11,8 %	2005: 10,5 %
- Jämförbarhet (trend)	Jämförbarheten mellan åren är relativt god men ingen trend kan urskiljas än.		
- Analys av resultat	Resultatet är sämre jämfört med 2006. En mindre andel tjänstgörande officerare ingår i insats- eller registerförband jämfört med föregående år. Orsaken till minskningen är att en relativt stor andel officerare nu ingår i uppbyggandet av Nordic Battlegroup. Om resultatet av Nordic Battlegroup medräknas skulle nyckeltalet stiga till 19%. Antalet värnpliktiga har fortsatt minskat jämfört med 2006.		
3. Genomförande av internationell insats			
- Beskrivning	Antal insatta soldater (årsarbetskraft) / kostnad för internationella insatser		
- Motiv	Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser är en påtaglig nytta som levereras. Ett värde ligger dels i att ha många soldater som tjänstgör internationellt, dels att kunna delta i många olika insatsområden. Skalfördelar finns varför kostnad per person ökar när man delar upp personalvolymen på flera mindre missioner.		
- Bedömningskriterier	Nyckeltalet sjunker: <ul style="list-style-type: none">- Mindre insats och/eller högre utgift. Indikerar t.ex. att personell volym minskar eller dyrare materielsystem används i insatser. Nyckeltalet stiger: <ul style="list-style-type: none">- Mer insats och/eller lägre utgift. Indikerar t.ex. att värdet av ytterliggare en mission överstiger Utgiften för densamma.		
- Resultat	2007: 1 058/1 877 = 0,56	2006: 1 002/1 809 = 0,55	2005: 857/1 425 = 0,60
- Jämförbarhet (trend)	I syfte att öka jämförbarheten har utgifterna för 2005 och 2006 räknats upp med 2 % per år. Utgiften för återställning efter insats i Liberia har flyttats från 2007 till 2006. Utgiften för etablering av camp i Afghanistan periodiseras över tre år, 2006, 2007 och 2008. Utgifter för ATHENA och SALIS är borttagna från beräkningarna.		
- Analys av resultat	Efter exkludering av jämförelsestörande poster synes nyckeltalet vara stabilt för de senaste två åren. Nedgången i nyckeltalet relativt 2005 kan sannolikt förklaras med att en viss tyngdpunktsförskjutning i verksamheten har skett från Balkan till den generellt något dyrare insatsen i Afghanistan. Vidare har ett antal flexibla förstärkningslösningar tillförts under 2006 och 2007. Den sortens flexibilitet är relativt dyr, men bedöms höja effekten i våra insatser.		

4. Ledning			
- Beskrivning	Antal anställda i Högkvarteret (HKV) / totalt antal anställda i Försvarsmakten. Antal beräknat på snittårsarbetskrafter.		
- Motiv	Ledning är en funktion som kan jämföras med andra myndigheter. För myndigheten gemensamma utgifter kan ibland vara svåra att skilja från utgifter för ledning. Därför bedöms utgifter vara svårare att jämföra mellan olika år och myndigheter än antal anställda.		
- Bedömningskriterier	Nyckeltalet stiger: - Dåligt. En större andel anställda krävs för ledning. Nyckeltalet sjunker: - Bra. En mindre andel anställda krävs för ledning.		
- Resultat	2007: 5,9 %	2006: 5,7 %	2005: 5,9 %
- Jämförbarhet (trend)	Jämförbarheten mellan åren är god. Samma redovisningsprincip för årsarbetskrafter har valts för åren 2005-2007. Nyckeltalet tar inte hänsyn till användning av externa konsulter.		
- Analys av resultat	HKV har ökat antalet anställda med 60 årsarbetskrafter jämfört med 2006. Den främsta orsaken till ökningen av antalet årsarbetskrafter är organisationsförändringen 070104. Ytterligare bidragande orsak är inlånning av personal för att lösa vissa uppgifter. Vissa ledningsfunktioner krävs oavsett hur liten verksamhet som skall ledas. Detta gäller i högsta grad Försvarsmakten. Ett mindre insatsförsvar med bevarad kompetens- och förmågebredd är något som leder till större andel ledning relativt förbandsverksamhet.		
5. Stöd			
- Beskrivning	FMLOG's debiteringsgrad / FMLOG's andel omkostnader.		
- Motiv	Här redovisas en sammanslagning av de två tyngre nyckeltal som FMLOG styr med. Stöd är det verksamhetsområde inom Försvarsmakten där mest arbete läggs ner på hushållning med resurser samt ökning av effektivitet. Stora strukturella åtgärder som t.ex. outsourcing eller centralisering av gemensamma funktioner sker löpande med sänkta kostnader som mål. Effektivitetsvinster från outsourcing kräver särskild uppföljning och behandlas inte här.		
- Bedömningskriterier	Nyckeltalet stiger: - Bra. Innebär sänkt andel omkostnader och/eller höjd debiteringsgrad. Effektiviteten ökar i verksamheten. Nyckeltalet sjunker: - Dåligt. Innebär höjd andel omkostnader och/eller sänkt debiteringsgrad. Effektiviteten minskar i verksamheten.		
- Resultat	2007: 1,90	2006: 1,93	2005: 1,72
- Jämförbarhet (trend)	Jämförbarheten mellan åren är god. Den positiva trenden har mattats av och är något negativ.		
- Analys av resultat	Omkostnadsnivån som andel av total kostnad är oförändrad jämfört med 2006. Debiteringsgraden har sjunkit med en procentenhet jämfört med 2006 och är låg jämfört med civila företag. Förväntningarna på en högre debiteringsgrad 2007 har därmed uteblivit.		

Vissa volymmått

Grundutbildning - antal inryckta

	2007	2006	2005
Arméstridskrafter	2 205	7 251	7 592
Marinstridskrafter	1 586	1 659	963
Flygstridskrafter	939	1 219	670
Totalt	4 730*	10 129*	9 225*

Anm

Tabellen redovisar antal inryckta värnpliktiga under kalenderåret 2006. Centra adderade till arméns volymer. Det ringa antalet inryckande beror på att ingen stor inryckning skedde i armén p.g.a. genomförande av termin tre.

Tabell 9 Grundutbildning – antal inryckta

Grundutbildning - antal krigsplaceringsbara (procent)

	2007	2006	2005
Arméstridskrafter	5 883	6 166	8 326
Marinstridskrafter	803	1 507	1 644
Flygstridskrafter	271	1 280	1 492
Totalt	6 957* 1)	8 953* 2)	11 462

*Centrum adderade till arméns volymer.

1) 2008-01-17. Siffran kan komma att öka efterhand förbanden utryckningsrapporterar.

2) Antalet ökat i förhållande till ÅR 2006 efterhand förbanden har utryckningsrapporterat.

Tabell 10 Grundutbildning – antal krigsplaceringsbara

Grundutbildning - avgångsprocent

	2007	2006	2005
Arméstridskrafter	13,8 %	13,4 %	13,4 %
Marinstridskrafter	7,3 %	10,9 %	9,0 %
Flygstridskrafter	8,5 %	11,5 %	10,3 %
Totalt	11,4% *	12,5% *	12,6% *

*Centrum adderade till arméns volymer.

Tabell 11 Grundutbildning – avgångsprocent

Analys

Det är viktigt att notera att kalenderår och utbildningsår inte sammanfaller. Det går därför inte att jämföra innehållet i tabellerna p.g.a. att en stor del av de under 2007 inryckta värnpliktiga inte rycker ut förrän 2008, och lika så att huvuddelen av de utryckta och krigsplaceringsbara värnpliktiga ryckte in under 2006.

Den låga värnpliktssiffran för 2007 beror på att arméförbanden, som normalt står för de stora inryckningsvolymerna, under 2007 genomfört termin 2 och 3 med undantag för inryckning av bevakningsvärnpliktiga och ett mindre antal fältvärnpliktiga på Livgardet och I 19. Marinen och flygvapnet har haft inryckningar under 2007.

I jämförelse med 2006 har det totala antalet avgångar inom hela Försvarmakten minskat från 12,5 % till 11,4 %. I likhet med tidigare år är avgångarna inom armén större än inom marinen och flygvapnet. Den totala minskningen beror sannolikt på att på

lokal nivå en rad åtgärder vidtagits för att minska avgångarna såsom informationsdagar på förbanden, etc. Vidare har avgångarna bland kvinnor minskat från 11,6 % 2006 till 10,2 %.

Antal elever på nivåhöjande personalutbildning

Program	2007	2006	2005
Yrkesofficersprogrammet 06/09	338	0	465
Officersprogrammet 07/10	115		
Specialistofficersutbildning 07/08	278		
Anpassad officersutbildning 07/08	9		
Reservofficersprogrammet 07/08	30	4	19
Taktisk utbildning 06/07	226*	11	268
Taktisk utbildning 07/08	192		
Stabsutbildning 06/07	82*	0	177
Stabsutbildning 07/08	82		
Chefsprogrammet 06/08 resp. 07/09	32/35	61	88
Chefsprogrammet teknisk inriktning. 07/09	10		
Totalt	1426	76	1017

Anm

Tabellens kolumn 2007 redovisar antal studerande under pågående utbildning, med undantag för de markerade med *, vilket visar antal examinerade under 2007. Kolumnerna 2005 och 2006 redovisar antal examinerade under respektive år.

Tabell 12 *Antal elever på nivåhöjande personalutbildning*

Analys

Yrkesofficersprogrammet

Yrkesofficersprogrammet 05/07 ställdes in vilket innebar att inga studerande examinerades 2007. Yrkesofficersprogrammet 06/09 avslutas i och med detta program.

Officersprogrammet

Officersprogrammet startade 2007 där Försvarsmakten initialt genomförde en beställning till Försvarshögskolan (FHS). I samband med att Försvarshögskolan inrättades som högskola januari 2008, har FHS ett eget ansvar under utbildningsdepartementet att genomföra grundläggande officersutbildning på akademisk nivå.

Specialistofficersutbildning

2007 startade den nya ettåriga specialistofficersutbildningen. De studerande examineras i juni 2008.

Anpassad officersutbildning

2007 startade en ny, anpassad officersutbildning för deltagare med eftersökt civil utbildning och kompetens. De studerande examineras och anställs under 2008.

Taktisk utbildning

Av de 226 examinerade under 2007 var 10 studerande utländska (från Estland, Lettland och Litauen). Under 07/08 genomförs taktisk utbildning för sista gången som sammanhållen utbildning. Utbildningen kommer från 2008 att ges i form av enstaka kurser (yr-

kes- och befattningskurser inom Försvarsmaktens utbildningsutbud, samt som fristående kurser vid t.ex. Försvarshögskolan).

Stabsutbildning

82 studerande, varav två kom från Estland, examinerades under 2007 från stabsutbildning 06/07. Stabsutbildningen genomförs under 07/08 för sista gången enligt denna sammanhållna modell. Ett förändringsarbete av utbildningen påbörjades under 2007 för att skapa en utbildning som bättre möter Försvarsmaktens kompetenskrav.

Chefsprogrammet

Då chefsprogrammet 05/07 ställdes in examinerades inga studerande under 2007, däremot pågår chefsprogrammet 06/08 och 07/09. 06/08 följer tre utländska studerande programmet (Norge 2 st. och Danmark 1 st.). 07/09 följer fem utländska studerande programmet, en studerande vardera från Norge, Danmark, Finland, Estland och Sydkorea. I chefsprogrammet teknisk inriktning 07/09 är en deltagare från Danmark.

Hemvärnsutbildning

Grundutbildning av värnpliktiga till hemvärnet (direktutbildning)

Antal tjejdagar	2007	2006	2005
Totalt	5 340	3 115	0

Tabell 13 *Hemvärnsutbildning*

Analys

Grundutbildningen av värnpliktiga(direktutbildning med placering i hemvärnet) har under 2007 genomförts med endast 2 avgångar(personer). Samtliga utryckande vpl, utom en person, har kunnat placeras med avtal i hemvärnet.

Genomförd avtalstid i hemvärnets förband

Antal tjejdagar	2007	2006	2005
Totalt	151 543	164 250	176 814

Tabell 14 *Genomförd avtalstid i hemvärnets förband*

Analys

Den totala redovisade avtalstiden har sjunkit något jämfört med tidigare år. Dock kan konstateras, i jämförelse med tidigare personalvolym, att färre hemvärnsoldater fullgör mer tid i krigsförbanden.

Körmil per stridsfordonstyp

Stridsfordonstyp	2007	2006	2005
Strv 122	3 300	3 600	3 500
Strv 121	0	0	900
Strf 90	15 600	16 300	17 700
Pbv 302	4 600	2 300	2 800
Pbv 401	0	3 600	5 648

Tabell 15 Körmil per stridsfordonAnalys**Strv 122**

Minskningen i körmilsuttag från 2006 till 2007 beror på att slutövningen förkortades.

Strv 121

Materielsystemet har inte nyttjats under året.

Strf 90

Minskningen i körmilsuttag från 2006 till 2007 beror på att slutövningen förkortades.

Pbv 302

Konvertering av ingenjörsförband från hjulfordon till pansarbandvagn. Syftet är att höja förbandets skyddsnivå. Även ett högre nyttjande av systemet vid utbildning av övriga förband.

Pbv 401

Materielsystemet har inte nyttjats under året

Gångtimmar per fartygstyp

Fartygstyp	2007	2006	2005
Korvett (Vby)	- ¹⁾	- ¹⁾	- ¹⁾
Korvett (Gbg)	3 747 ²⁾	3 782	3 515
Korvett (Sto)	1 369	1 932	- ³⁾
Ubåt	4 250	5 490	3 514
Minjaktfartyg (Ldo)	2 085 ⁴⁾	4 612	3 470
Minjaktfartyg (Sty)	2 787	4 121	3 284
Lednings/Minfartyg	- ⁵⁾	1 691	3 709
HMS Carlskrona	64	-	-
HMS Visborg	743	-	-
HMS Belos	804 ⁶⁾	-	-
HMS Trossö	521	-	-
HMS Orion	4 400 ⁶⁾	-	-

1) Gångtid för korvett typ Visby redovisas inte då systemet inte är levererat till Försvarsmakten, utan genomför provturer i FMV:s regi med besättning ur marinen.

2) Varav 3 485 h under ML01/02.

3) 2004, 2005 redovisades samtliga korvettyper sammanvägt. Se redovisning för korvett (Gbg).

4) Flera av fartygen i serien genomför modifiering/ombyggnad i FMV regi.

5) Ändras till respektive fartyg enligt nedan då rubriken inte längre stämmer.

6) Har inte redovisats i tabellen tidigare.

Tabell 16 Gångtimmar per fartygstyp

Analys

Fartygen har till huvuddelen utnyttjats för genomförande av grundutbildning samt för uppsättande av registerförband enligt plan. En korvett typ Göteborg (HMS Sundsvall) var insatt i ML 02 i Medelhavet under första halvåret, därav den högre gångtiden för fartygstypen jämfört med tidigare år (även andra halvåret 2006 var en korvett insatt i ML 01). Ubåten Gotland avslutade sommaren 2007 en två år lång samövningsperiod med USA och har därefter transporterats hem för återställande materielunderhåll. Antalet gångtimmar per år för fartygstyper där flera plattformar ingår (t.ex. korvett- och minjaktssystemen) påverkas också av antalet fartyg i förbandsverksamhet där ekonomiska restriktioner under genomförandeåret, t.ex. inställande av övningar, lett till ett lägre nyttjande av gångtimmar. Detta med anledning av Försvarmaktens totala ekonomi under 2007. Ett successivt införande av Visby-systemet är planerat och provturer pågår i FMV:s regi med besättning ur marinen. Dock redovisas inte gångtimmar här då fartygstypen ännu inte är levererad till Försvarmakten.

Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Flygplanstyp	2007	2006	2005
JAS 39	10 854	11 780	11 452
TP 84	3 030	2 663	2 950
Hkp 4	600	1 239	1 184
Hkp 9	3 200	4 105	4 773
Hkp 10	1 720	1 879	2 581
Hkp 14	0	0	0
Hkp 15	1 850	864	829

Tabell 17 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Analys

Sammanställningen ovan redovisar genomförd flygtid inom Försvarmakten. Flygtid producerad externt (åt FMV, SAAB m.fl.) ingår således inte.

Redovisad flygtid 2005 och 2006 är genomförd flygtid medan flygtid för 2007 är en bedömning gjord utifrån aktuellt läge vecka 750.

* Flygtiden för HKP15 under åren har varit:

2005: 829 fh (denna flygtid är producerad enbart med HKP 15I dvs. de hkp som Försvarmakten fick låna i avvaktan på att av Försvarmakten beställda HKP 15A skulle levereras).

2006: 864fh (denna flygtid är producerad uppdelat på HKP 15I 446fh, HKP15A 418fh. Vi driftsatte och flög första gången med HKP15A 2006-09-01).

2007: nu redovisat är 1791 fh med prognos mot ca. 1850 fh (endast HKP 15A. HKP 15 I lämnades åter till tillverkaren Agusta under 2006).

Övrig återrapportering

En detaljerad redovisning inom ett stort antal övriga områden framgår av *bilaga 5*.

./5

Ekonomisk översikt

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER (TKR)

Väsentliga uppgifter	2007	2006	2005	2004	2003	No t
Beviljad låneram	1 830 000	1 830 000	1 770 000	1 850 000	1 700 000	
Utnyttjad låneram vid årets slut	1 738 274	1 267 301	1 212 321	1 317 391	1 354 637	1)
Beviljade kontokrediter hos RGK	839	2 500 000	2 500 000	2 500 000	2 500 000	
Maximalt utnyttjade kontokrediter	0	0	0	0	992 843	
Räntekostnader på räntekonto	0	0	0	0	279	
Ränteintäkter på räntekonto	117 122	114 997	104 722	24 310	82 269	
Avgiftsintäkter, beräknat belopp i RB	820 000	780 000	1 105 000	620 000	588 000	
Avgiftsintäkter som mynd disponerar	1 039 738	1 232 642	1 503 109	1 207 149	1 230 555	2)
Anslagsavräkning anslaget 6:1	21 059 937	21 760 390	21 166 703	21 412 009	21 598 580	
Anslagsavräkning anslagen 6:2 och 6:3	20 358 368	17 468 817	18 349 554	17 392 942	19 350 439	
Beviljad anslagskredit	1 483 144	1 333 721	300 000	300 000	300 000	3)
Utnyttjad anslagskredit	0	0	0	0	0	
Summa utgående reservationer	0	0	0	0	0	
Summa utgående anslagssparande	259 527	2 480 351	2 896 907	3 160 174	2 240 332	4)
Summa tilldelade bemyndiganden	44 270 000	59 200 000	68 500 000	68 500 000	71 600 000	5)
Totalt gjorda åtaganden	40 216 431	48 357 147	52 139 093	58 714 604	67 377 237	
Antalet årsarbetskrafter	15 682	17 013	18 575	19 457	19 513	
Medelantalet anställda	17 328	19 260	20 897	21 820	22 214	
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 837	1 717	1 798	1 607	1 662	
Driftkostnad	28 806 740	29 204 072	33 400 510	31 273 185	32 447 214	
			-15 443			
Årets kapitalförändring	-8 334 606	-8 334 750	020	-8 707 831	-9 120 400	
Balanserad kapitalförändring	-5 554 744	-6 593 094	-4 029 472	-4 583 471	-4 523 222	

Noter

1) I utnyttjad låneram vid årets slut ingår finansiell leasing med 15 tkr 2007, 26 tkr 2006, 53 tkr 2005, 135 tkr 2004 och 306 tkr 2003.

2) I avgiftsintäkter som myndigheten disponerar ingår intäkter av avgifter enligt 4 § avgiftsförordningen med 271 344 tkr, medan beräknat belopp i regleringsbrevet är exklusive § 4- intäkter.

3) Anslagskrediten för anslaget 6:1 ap 1 uppgår till 620 343 tkr, för anslaget 6:1 ap. 2 till 300 000 tkr, för anslaget 6:2 ap. 2 till 454 006 tkr, för anslaget 6:2 ap. 4 till 74 001 tkr och för anslaget 6:3 ap. 1 till 34 794 tkr.

4) Utgående anslagssparande avser anslagen 6:1, 6:2, 6:3 och 5:2 ap. 1.

5) Summan av tilldelade bemyndiganden avser beställningsbemyndiganden för materiel och anläggningar. Totalt gjorda åtaganden jämföras i Försvarmakten med utnyttjat bemyndigande, dvs. volymen av ännu ej betalade beställningsbelopp inom ovan angivna områden.

Tilläggsupplysningar

Ledande befattningshavare i Försvarsmakten 2007

Lön och övriga ersättningar har av Försvarsmakten utbetalats till ledande befattningshavare under 2007 enligt nedanstående tabell.

Titel	Namn	Individuell lön	Andra ersättningar	Individuell lön, inkl. andra ersättningar
General	Håkan Syrén	1 331 541	119 117	1 450 658
Generaldirektör	Marie Hafström	981 886	23 340	1 005 226
Generallöjtnant	Jan Jonsson	1 013 032	189 014	1 202 046
Generallöjtnant	Mats Nilsson	985 922	49 908	1 035 830
Generallöjtnant	Jan Salestrand	862 428	33 901	896 329
Generalmajor	Sverker Göransson	808 674	41 319	849 993
Generallöjtnant	Anders Lindström	799 900	69 513	869 413
Konteramiral	Jörgen Ericsson	822 450	33 817	856 267
Personaldirektör	Lars Norrström	951 828	21 502	973 330
Chefsjurist	Stefan Ryding-Berg	790 359	10 114	800 473
Avdelningschef	Per Saur	728 620	14 748	743 368
Ekonomidirektör	Lars Eriksson	812 524	11 968	824 492
Generalmajor	Berndt Grundevik	889 422	14 273	903 695
Konteramiral	Anders Grenstad	774 810	108 043	882 853
Generalmajor	Jan Andersson	913 407	39 114	952 521

Tabell 18 Ersättningar till vissa ledande befattningshavare i Försvarsmakten

Finansiella dokument

Resultaträkning

Belopp (tkr)	2007	2006	Not
Verksamhetens intäkter			
* Intäkter av anslag	30 386 102	28 408 809	1
* Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 039 738	1 232 642	2
* Intäkter av bidrag	33 379	24 239	3
* Finansiella intäkter	117 833	124 181	4
Summa Verksamhetens intäkter	31 577 053	29 789 871	
Verksamhetens kostnader			
* Kostnader för personal	11 478 102	11 583 123	5
* Kostnader för lokaler	2 202 807	2 092 979	6
- Värnplikts- och HV-kostnader	946 416	967 758	
- Materiel- och varukostnader	1 295 291	3 305 063	7
- Tjänster m.m.	12 884 123	11 255 148	8
* Summa övriga driftkostnader	15 125 830	15 527 970	
* Finansiella kostnader	54 150	47 856	9
* Avskrivningar och nedskrivningar	11 056 210	8 872 692	10
Summa Verksamhetens kostnader	39 917 100	38 124 620	
Verksamhetsutfall	-8 340 047	-8 334 750	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter mm samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	53 718	67 927	11
Medel som tillförts statsbudgeten Från uppbördsverksamhet	48 277	67 927	
Saldo	5 441	0	11
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	141 714	70 151	
Lämnade bidrag	141 714	70 151	12
Saldo	0	0	
Årets kapitalförändring	-8 334 606	-8 334 750	13

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2007-12-31	Utgående balans 2006-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	236 402	55 812	14
Rättigheter och andra immateriella tillgångar	17 181	28 106	14
Summa Immateriella anläggningstillgångar	253 583	83 918	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	296 323	179 743	15
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 287 081	1 247 776	15
Pågående nyanläggningar	3 628	429	15
Beredskapstillgångar	93 907 803	92 079 754	16
- Varav beredskapsinventarier	79 981 113	79 798 267	16
- Varav beredskapsvaror i lager	13 926 690	12 281 487	16
Summa Materiella anläggningstillgångar	95 494 835	93 507 702	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	456 598	526 577	17
Pågående arbeten	28 971	96 300	18
Summa Varulager m.m.	485 570	622 877	
Fordringar			
Kundfordringar	89 947	115 565	
Fordringar hos andra myndigheter	682 851	570 658	
Övriga fordringar	12 702	7 699	
Summa Fordringar	785 501	693 923	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	41 047	131 646	19
Upplupna bidragsintäkter	528	946	
Övriga upplupna intäkter	5 498	4 909	
Summa Periodavgränsningsposter	47 073	137 501	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	401 585	-2 196 798	20
Summa Avräkning med statsverket	401 585	-2 196 798	
Kassa och bank			
Räntekonto i Riksgäldskontoret	4 883 169	5 643 809	21
Kassa, plusgiro och bank	14 628	13 903	
Summa Kassa och bank	4 897 797	5 657 712	
Summa Tillgångar	102 365 943	98 506 834	

Balansräkning (forts)

Kapital och Skulder (tkr)	Utgående balans 2007-12-31	Utgående balans 2006-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	103 080 852	101 452 854	22
Balanserad kapitalförändring	-5 554 744	-6 593 094	23
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-8 334 606	-8 334 750	
Summa Myndighetskapital	89 191 503	86 525 010	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	1 615 594	2 069 057	24
Övriga avsättningar	1 757 639	2 331 540	25
Summa Avsättningar	3 373 233	4 400 597	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 738 259	1 267 274	26
Skulder till andra myndigheter	5 451 900	3 532 392	
Leverantörsskulder	996 273	1 158 550	
Övriga skulder	263 436	268 824	
Förskott från uppdragsgivare och kunder	0	23 410	
Summa Skulder m.m.	8 449 868	6 250 450	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	1 350 691	1 329 675	27
Oförbrukade bidrag	395	446	28
Övriga förutbetalda intäkter	254	655	
Summa Periodavgränsningsposter	1 351 340	1 330 776	
Summa Kapital och Skulder	102 365 943	98 506 834	

Ansvarsförbindelser

Övriga ansvarsförbindelser

Noter och kommentarer

Beskrivning av redovisningsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Försvarsmaktens bokslut verifieras av 45 delbokslut och däri underliggande redovisning. Interna transaktioner mellan de olika redovisningsenheterna har helt eliminerats. Belopp anges i tusental kronor (tkr) om ej annat anges särskilt.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillämpade avskrivningstider är angivna i not till respektive balanspost.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 10 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Materiella anläggningstillgångar

Alla anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 10 tkr (enstaka objekt minst 25 tkr) redovisas som anläggningstillgång. På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning utifrån den bedömda ekonomiska livslängden.

Finansiellt leasade tillgångar

I enlighet med föreskrifter till 4 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag har anläggningstillgångar som innehas enligt ett finansiellt leasingavtal redovisats som anläggningstillgång och förpliktelser att i framtiden betala leasingavgifter som skuld. De finansiellt leasade anläggningstillgångarna utgörs till största delen av kopiatorer.

Beredskapstillgångar

Förnödenheter för krigsändamål och beredskap, som har anskaffats för att klara landets behov vid kris och krig, definieras som beredskapstillgångar. Beredskapstillgångarna indelas i beredskapsinventarier och beredskapsvaror.

Beredskapsinventarier skrivs av linjärt på anskaffningsvärdet i förhållande till den bedömda ekonomiska livslängden. För beredskapsinventarier har gränsen för aktivering höjts till 250 tkr från och med år 2007.

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning trots att dessa ingår under rubriken anläggningstillgångar. Redovisning sker i enlighet med 5 kap §10 förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Försvarsmakten tillämpar först- in - först -ut (FIFU) principen.

Varulager

Varulager värderas till anskaffningsvärde.

Pågående arbeten

Pågående arbeten värderas till upparbetade kostnader som senare skall faktureras.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som bedöms komma att inflyta.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 50 tkr, men även mindre belopp förekommer.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagskurs.

Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättning för pensionsförpliktelser redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtaganden beräknade med ledning av den beräkningsmodell SPV fastställt.

Avsättningar för framtida utgifter för omstrukturering är angivna i dagens prisläge utan nuvärdesberäkning.

Ändrade redovisningsprinciper

För beredskapsinventarier har gränsen för aktivering höjts till 250 tkr från och med år 2007.

Från och med 2007 aktiveras inga utgifter för anskaffning av beredskapsinventarer som hänför sig tiden innan beslut om serieanskaffning har fattats.

Marginellt ändrad princip för redovisning av utnyttjat bemyndigande framgår av not till anslagsredovisningens avsnitt om bemyndiganden.

Undantag från EA-regler

Följande undantag från EA-regler gäller enligt regleringsbrev för 2007.

1. Försvarsmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar med lån i Riksgäldskontoret enligt kapitalförsörjningsförfordningen (1996:1188) om dessa används eller har använts i verksamheten i samband med internationella uppdrag. Sådana investeringar får istället finansieras från anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m., anslagspost 2 Fredsfrämjande truppinsatser.

2. Försvarsmakten undantas från 16 § anslagsförfordningen (1996:1189) enligt nedan.

a) Försvarsmakten får vad avser försörjning med ammunition, reservdelar och drivmedel i förbandsverksamheten anskaffa dessa under anslaget 6:2 Materiel och anläggningar. Efter hand som förbrukning av förnödenheterna sker i förbandsverksamheten skall kostnaden för detta föras från anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m. som intäkt till anslaget 6:2 Materiel och anläggningar.

b) Försvarsmakten får vad avser tjänster som genomförs inom verksamhetsgrenarna

Insatser , Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap, Utveckling samt Övrig verksamhet där slutprodukten finns planerad och beslutad inom någon annan av dessa verksamhetsgrenar, föra utgiften för tjänsten till det anslag där slutprodukten finns planerad och beslutad, samt föra inkomsten till det anslag som bekostar den verksamhetsgren inom vilken tjänsten utförts.

c) Försvarsmakten får för den fredsfrämjande verksamheten med trupp utomlands utnyttja förnödenheter som anskaffats under anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m., anslagspost 1 och 6:2 Materiel och anläggningar samt 6:3 Forskning och teknikutveckling.

d) Försvarsmakten får anskaffa förnödenheter för den fredsfrämjande verksamheten med trupp utomlands under anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m., anslagspost 1 respektive anslaget 6:2 Materiel och anläggningar samt 6:3 Forskning och teknikutveckling.

e) När Försvarsmakten förbrukar förnödenheter i den fredsfrämjande verksamheten skall utgiften för detta föras från anslaget 6:1, anslagspost 2 Fredsfrämjande truppinsatser till anslaget 6:1, anslagspost 1 Förbandsverksamhet och beredskap m.m. och till anslaget 6:2 Materiel och anläggningar.

3) När Försvarsmakten tillämpar de principer för redovisning av beredskapstillgångar som framgår av regeringsbeslut den 7 december 2000 (Fö nr 11) får myndigheten använda en nedre beloppsgräns om 250 000 kronor för beredskapsinventarier.

Noter till resultaträkningen

Resultaträkningen visar samtliga intäkter och kostnader för den verksamhet som bedrivs av Försvarsmakten oavsett finansiering.

1. Intäkter av anslag

Posten består av de utgifter och inkomster som avräknats mot alla anslag i Försvarsmaktens redovisning, exklusive utgifter för anskaffning av beredskapsinventarier vars anskaffning redovisas mot statskapital och exklusive utgifter för lämnade bidrag.

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2007	2006
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 039 738	1 232 642
Varav avgifter som har tagits ut med stöd av 4 § Avgiftsförordningen(1992:191)	271 344	490 337
Varav övriga ersättningar som har tagits ut med stöd av 15 a § Kapitalförsörjningsförordningen(1996:1188)	38 056	71 424

Intäkterna (tkr) har erhållits från	2007	2006
Försvarets materielverk ¹⁾	515 125	671 648
Fortifikationsverket	31 545	50 086
Luftfartsverket	50 101	59 469
Regeringskansliet	18 975	16 151
Polisorganisationen	12 804	16 411
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	9 688	9 640
Försvarshögskolan	6 656	1 877
Statens räddningsverk	1 408	600
Övriga statliga myndigheter	20 976	48 605
Summa Intäkter från statliga myndigheter	667 278	874 487
Övriga kunder	372 460	358 155
Summa Intäkter av avgifter och andra ersättningar ²	1 039 738	1 232 642

1) 217 672 tkr av posten består av intäkter där Försvarmakten både varit beställare och underleverantör till Försvarets materielverk.

2) Intäkter av avgifter och ersättningar har minskat med 192 904 tkr jmf. med föregående år främst beroende på färre beställningar från FMV. Intäkter från försäljning av övertalig materiel har minskat med 35 442 tkr jmf. med 2006.

3. Intäkter av bidrag

Intäkterna (tkr) har erhållits från	2007	2006
Arbetsmarknadsverket, lönebidrag	17 700	15 032
Regeringskansliet	12 105	4 781
Kammarkollegiet	2 310	660
Karlskrona kommun	1 134	1 204
Karlsborgs kommun	70	70
Skövde kommun	10	0
Utvecklingsrådet	0	464
Svenska Kyrkan	409	400
IMEC	0	432
Övriga bidrag	8	-36
Summa	33 746	23 007
Periodiseringsposter	-367	1 232
Summa Intäkter av bidrag	33 379	24 239

4. Finansiella intäkter

(tkr)	2007	2006
Ränta på konto hos Riksgäldskontoret	117 122	114 997
Övriga finansiella intäkter	711	9 184
Summa	117 833	124 181

Ränteintäkten på konto hos Riksgäldskontoret är högre än föregående år p.g.a. att ränteläget under 2007 har varit högre än 2006. Av övriga finansiella intäkter är 1 815 tkr ränta avseende för mycket debiterad el för år 2006, valutakursnetto – 2 150 tkr, samt 913 tkr från andra myndigheter.

5. Personalkostnader

(tkr)	2007	2006
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	7 054 850	6 834 542
Sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader	3 851 576	4 137 138
Övriga personalkostnader	571 676	611 443
Summa	11 478 102	11 583 123

6. Lokalkostnader

(tkr)	2007	2006
Hyror	2 135 160	2 032 825
Övriga lokalkostnader	64 678	60 153
Summa	2 202 807	2 092 979

7. Materiel- och varukostnader

Kostnaderna har totalt minskat med cirka 2 010 000 tkr jämfört med år 2006. Av minskningen beror 1 329 786 tkr på en uppdatering av värderingspriset för viss typ av ammunition i lager.

8. Tjänster m.m.

Kostnaderna för tjänster har ökat med cirka 1 629 000 tkr jämfört med år 2006. Ökningen beror till största delen på att kostnaderna för materielkonsulter har varit 2 245 615 tkr högre än föregående år. De högre kostnaderna för materielkonsulter beror främst på att gränsen för aktivering av beredskapsinventarier har höjts till 250 tkr från och med år 2007. Kostnaderna för transporttjänster och fastighetstjänster har minskat med 107 693 tkr respektive 96 624 tkr.

9. Finansiella kostnader

(tkr)	2007	2006
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret	47 642	27 413
Övriga finansiella kostnader	6 508	20 443
Summa	54 150	47 856

Ökningen av räntekostnader på lån hos RGK beror dels på ett högre ränteläge 2007 än föregående år dels på en högre skuld till RGK. Av övriga finansiella kostnader är 4 010 tkr dröjsmålsräntor, 1 483 tkr räntekostnader till SPV och 862 tkr valutakursförluster.

10. Avskrivningar och nedskrivningar

(tkr)	2007	2006
Anläggningstillgångar för verksamheten		
Lånefinansierade immateriella tillgångar	33 651	53 365
Anslagsfinansierade anläggningstillgångar anskaffade 1993/94	36	44
Under 1994/95 invärderade anläggningstillgångar	21	41
Lånefinansierade anläggningstillgångar (inkl finansiell leasing)	344 375	332 373
Summa Anläggningstillgångar för verksamheten	378 083	385 823
Beredskapsinventarier ¹⁾	10 678 128	8 486 869
Summa	11 056 210	8 872 692

1) 2007 har värdet av beredskapsinventarier, främst tidigare aktiverad utveckling, skrivits ned med 3 197 006 tkr.

11. Uppbördsverksamhet

(tkr)	2007	2006
Ersättning från Förenta Nationerna ¹⁾	30 756	65 269
Inkomst av försåld övertalig materiel	22 961	2 658
Summa	53 718	67 927

1) I beloppet ingår 5 441 tkr avseende krav som Försvarsmakten ej ännu har erhållit betalning för.
Fr.o.m. 2007 bokförs dessa krav som upplupna uppbördsintäkter.

Saldot för uppbördsverksamheten består av upplupna uppbördsintäkter avseende krav på FN.

12. Lämnade bidrag

(tkr)	2007		2006	
	Lämnat	Regleringsbrev/motsv	Lämnat	Regleringsbrev/motsv
Anslag 6:8				
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	43 143	40 475	54 853	54 853
Bidrag till militära tidskrifter och idrottsförbund	1 542	1 560	0	0
Bidrag försöksverksamhet utbildning gymnasieskolan	350	3 000	0	0
Anslag 6:1				
Statens Försvarshistoriska museer	577	0	1 000	0
Statens Haverikommission	2 121	2 240	1 896	2 127
Totalförsvarets forskningsinstitut	56 143	120 000	0	0
Totalförsvarets pliktverk	17 400	30 000	0	0
Soldathemsrörelsens centrala organisation	3 500	0	3 500	0
Folke Bernadotte akademien	700	0	700	0
Förbandsmuseum	12 500	0	4 560	0
Frivilligorganisationens stödjande verksamhet i Ukraina och Ryssland	2 033	2 100	2 100	2 100
Geneva Center for Security Policy (GCSP)	400	400	0	0
Internal Security Sector Review (SSR)	1 130	7 000	1 176	2 500
Övrigt under anslag 6:1	175	0	366	0
Summa	141 714	206 775	70 151	61 580

13. Årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring utgörs enbart av periodiseringsdifferens på anslag.

Noter till balansräkningen**14. Immateriella anläggningstillgångar**

Avskrivningstider:

3 år Licenser till dataprogram

3-5 år Egenutvecklade IT-system

(tkr)	Rättigheter		Utvecklingsverksamhet	
	2007	2006	2007	2006
IB Anskaffningsvärde	53 516	34 965	80 369	58 112
Årets anskaffningar	6 699	18 551	196 617	48 174
Årets nedskrivningar ¹⁾				-25 917
UB Anskaffningsvärde	60 215	53 516	276 986	80 369
IB Ackumulerade avskrivningar	-25 410	-8 694	-24 557	-13 825
Årets avskrivningar	-17 624	-16 716	-16 027	-10 732
UB Ackumulerade avskrivningar	-43 034	-25 410	-40 584	-24 557
Summa	17 181	28 106	236 402	55 812

1) Avser nedskrivning av aktivering från 2004 som enligt en ny bedömning gjord 2006 inte skulle ha klassats som immateriell anläggningstillgång från början.

15. Materiella anläggningstillgångar för verksamheten

Avskrivningstider:

25 år Fartyg

15 år Båtar

10 år Verkstads- o tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning

5 år Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur, övrigt

3 år Persondator med kringutrustning

(tkr)	Förbättring på annans fastighet		Maskiner, inventarier mm ¹⁾		Pågående nyanläggningar	
	2007	2006	2007	2006	2007	2006
IB Anskaffningsvärde	249 435	177 845	3 872 009	3 740 707	429	3 801
IB invärderade			127 733	150 868		
Årets anskaffning	146 483	72 403	357 408	429 331	3 628	429
Omföring från pågående nyanläggningar till färdigställda	97	1 017	331	2 784	-429	-3 801
Årets försäljningar/utrangeringar	- 620	-1 830	-191 593	-323 948		
UB Anskaffningsvärde inkl invärderade	395 395	249 435	4 165 888	3 999 742	3 628	429

IB Ackumulerade avskrivningar	-69 692	-49 544	-2 751 966	-2 747 635		
Årets avskrivningar	-29 981	-21 045	-314 395	-311 413		
Årets försäljningar/utrangeringar	601	898	187 554	307 083		
UB Ackumulerade avskrivningar	-99 072	-69 692	-2 878 807	-2 751 966		
Summa	296 323	179 743	1 287 081	1 247 776	3 628	429

1) Här ingår anläggningstillgångar som innehas enligt finansiella leasingavtal till ett bokfört värde av 15 tkr.

16. Beredskapstillgångar

Beredskapsvaror i lager till exempel ammunition, reservmateriel och livsmedel redovisas i balansräkningen som beredskapstillgång. De omsätts i varierande grad i förbandsverksamheten och hanteras därför med nödvändighet som omsättningstillgång i den löpande redovisningen. Årets lagerförändring ingår i Årets kapitalförändring men omförs i början av nästa år till statskapital.

Avskrivningstider:

15 år/25 år Stridsfordon, fartyg, flygplan samt helikoptrar (individredovisade materielsystem)

10 år Modifiering av materiel

10 år/5 år/3 år Övriga beredskapsinventarier

(tkr)	Beredskapsinventarier		Beredskapsvarulager	
	2007	2006	2007	2006
IB Anskaffningsvärde	93 664 254	83 296 871		
IB Invärderade	29 383 524	30 041 046		
IB Bokfört värde lager			12 281 487	12 839 581
Årets anskaffning	11 001 098	10 861 080		
Årets försäljningar/utrangeringar	-421 665	-1 151 219		
Årets lagerändring ¹⁾			1 645 203	-558 094
UB Anskaffningsvärde inkl invärderade	133 627 211	123 047 778		
IB Ackumulerade avskrivningar	-43 249 511	-35 558 750		
Årets avskrivningar/nedskrivningar ²⁾	-10 678 128	-8 486 869		
Årets försäljningar/utrangeringar	281 541	796 108		
UB Ackumulerade avskrivningar	-53 646 098	-43 249 511		
Summa	79 981 113	79 798 267	13 926 690	12 281 487

1) Under 2007 har ändrat värderingspris för vissa ammunitionstyper påverkat årets lagerändring med 1 329 786 tkr.

2) 2007 har värdet av beredskapsinventarier, främst tidigare aktiverad utveckling, skrivits ned med 3 197 006 tkr.

17. Varulager och förråd

Endast lager för fredsdriften redovisas här. Beträffande beredskapsvaror i lager se föregående not.

Posten består huvudsakligen av drivmedel, 347 199 tkr, och trycksaker, 43 408 tkr.

18. Pågående arbeten

Av beloppet avser 26 757 tkr arbete på beställning från FMV. Minskningen jämfört med 2006 beror på mindre eftersläpning vid Försvarmaktens fakturering av FMV.

19. Förutbetalda kostnader

Största delen av beloppet utgör förutbetalda hyreskostnader. Dessa har minskat kraftigt beroende på att FORTV sedan januari 2007 skall vara mellanhand mellan Försvarsmakten och andra hyresvärdar. FORTV fakturerar inte hyra för kvartal 1 förrän efter årsskiftet, vilket t. ex. SFV har gjort.

20. Avräkning med statsverket

(tkr)	2007	2006
IB Avräkning med statsverket	-2 196 798	-2 573 564
Avräknat mot statsbudgeten		
Anslag	41 528 914	39 340 040
Inkomsttitlar	-48 277	-67 927
Avräknat mot statsverkets checkräkning		
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-37 039 675	-37 235 138
Medel från räntekonto som tillförts inkomstitel	2 658	
Uppbördsmedel m.m.	93 865	228 046
Transfereringar m.m.	-1 939 102	-1 888 255
UB	401 585	-2 196 798

21. Räntekonto i Riksgäldskontoret

Beviljad räntekontokredit enligt regleringsbrev uppgår till 2 442 839 tkr.

22. Statskapital

(tkr)	2007	2006
IB Statskapital		
Beredskapsinventarier	88 613 273	86 614 525
Beredskapsvarulager	12 839 581	16 883 621
Summa IB Statskapital	101 452 854	103 498 146
Årets förändring		
Årets anskaffning beredskapsinventarier	11 001 098	10 861 080
Avskrivningar och avyttringar föregående år	- 8 815 006	-12 423 336
Årets överföring till annan myndighet		-26 974
Förändring beredskapsvarulager föregående år	-558 094	-456 062
Summa Årets förändring	1 627 998	-2 045 292
UB		
Beredskapsinventarier ¹⁾	90 799 365	88 613 273
Beredskapsvarulager ²⁾	12 281 487	12 839 581
Summa UB Statskapital	103 080 852	101 452 854

1) Utgående balans motsvarar beredskapsinventariers bokförda värde i föregående helårsbokslut med tillägg av årets anskaffning och årets invärdering och med avdrag för inventarier som under året, utan ersättning, överförts till annan myndighet. Avskrivningar och avyttringar bokförs mot statskapital först påföljande år.

2) Utgående balans motsvarar beredskapsvarulagrets bokförda värde i föregående helårsbokslut plus årets invärdering.

23. Balanserad kapitalförändring

Posten består av (tkr)	2007	2006
Bokfört värde invärderade anläggningstillgångar för verksamheten	21	62
Underskott till följd av indragen likviditet från räntekontot enligt regeringsbeslut 3 år 1997 (FO97/904/ESU) ¹⁾	-600 000	-600 000
Övrigt (till och med föregående bokslut ackumulerade periodiseringsdifferenser)	-4 954 764	-5 993 156
UB	-5 554 744	-6 593 094

1) Underskottet omfördes under 2004 från avräkning med statsverket till balanserad kapitalförändring för att åstadkomma en mer rättvisande redovisning av underskottet.

Disposition av föregående års kapitalförändring (tkr)

Årets kapitalförändring i RR 2006-12-31	8 334 750
Överfört till balanserad kapitalförändring	-1 038 350
Överfört till statskapital (avser 2006 års avskrivningar och avyttringar beredskapsinventarier)	8 815 006
Överfört till statskapital (avser lagerförändring 2006 i beredskapsvarulager)	558 094
Återstår	0

24. Avsättningar för pensionsförpliktelser

(tkr)	2007	2006
IB Avsättningar för pension	2 069 057	2 082 658
Periodens pensionskostnad	329 736	805 685
Periodens pensionsutbetalningar	-783 199	-819 286
UB ^{1) 2)}	1 615 594	2 069 057

(tkr)	2007	2006
1) Beräknat av Statens Pensionsverk för dem där utbetalning har påbörjats	1 560 894	1 755 885
1) Beräknat av Försvarsmakten för fattade beslut utan påbörjad utbetalning	54 700	313 172
2) Antal personer där utbetalning har påbörjats	2 496	2 737
2) Antal personer där utbetalning ännu ej har påbörjats	31	215
2) Summa antal personer	2 527	2 952

25. Övriga avsättningar

Avsättningar har gjorts för framtida utgifter avseende omstrukturering, huvudsakligen p.g.a. FB 04.

(tkr)	Årets förändring	2007	2006
Ändamål:			
Avveckling av materiel	-132 855	1 334 607	1 467 462
Sanering	-12 000	116 000	128 000
Rivning	0	42 000	42 000
Hyra	-16 252	69 000	85 252
Personal under avveckling	-119 982	6 844	126 826
Övrigt ¹⁾	-292 812	189 188	482 000
UB	-573 901	1 757 639	2 331 540

1) I posten övrigt ingår avvecklingskostnader andra myndigheter med 189 188 tkr (480 000 tkr).

26. Lån i Riksgäldskontoret

(tkr)	2007	2006
IB Lån i Riksgäldskontoret	1 267 274	1 212 268
Nya lån	845 794	478 488
Amorteringar	374 809	423 482
UB Lån i Riksgäldskontoret	1 738 259	1 267 274
Finansiell leasing	15	26
Beviljad låneram	1 830 000	1 830 000

27. Upplupna kostnader

(tkr)	2007	2006
Ledighetsskuld	823 063	788 876
Sociala avgifter på ledighetsskuld	411 532	394 438
Övriga upplupna kostnader	116 096	146 360
UB	1 350 691	1 329 675

28. Oförbrukade bidrag

(tkr)	2007	2006
Statliga myndigheter	389	446
Övriga	5	0
UB	395	446

29. Övriga ansvarsförbindelser

I övriga avsättningar (se not 25) ingår avsättning om 116 000 tkr för utgifter under åren 2008 – 2015 för sanering av förorenade områden. Försvarsmakten kommer även efter år 2015 att ha utgifter för att sanera förorenade områden. Utgifterna för sanering efter år 2015 är dock osäkra till både tidpunkt och belopp.

Anslagsredovisning

(tkr)

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Not	Fördelade anslagsbelopp	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttj. del av medgivet överskridande	Indragning (-)	Totalt disponibelt belopp	Utgifter (netto)	Utgående överföringsbelopp
Anslag inom Försvarsdepartementets utgiftsområde:										
6:1.1	891 573	18 137 019	1	0	0	0	-407	19 028 185	18 971 267	56 918
6:1.2	13 001	2 100 000	2	0	0	0	0	2 113 001	1 875 627	237 374
6:1.3	0	213 043	3	0	0	0	0	213 043	213 043	0
6:2.2	0	15 068 000	4	0	418 756	0	0	15 486 756	12 141 342	3 345 415
6:2.4	0	2 532 235	5	0	1 138 000	0	0	3 670 235	7 090 976	-3 420 741
6:3.1	0	1 159 785	6	0	0	0	0	1 159 785	1 126 050	33 735
6:8.1	0	45 035	7	0	0	0	0	45 035	45 035	0
Anslag inom Utrikesdepartementets utgiftsområde:										
5:2.1	19 020	72 400	8	0	-19 020	0	0	72 400	65 574	6 826
Summa	923 595	39 327 517		0	1 537 736	0	-407	41 788 441	41 528 914	259 527
Avslutade anslagsposter										
6:2.1	1 526 400				- 1 526 400					
6:2.3	30 356				-30 356					
Summa	1 556 756				-1 556 756					

Redovisade anslag

6:1.1 Förbandsverksamhet och beredskap
 6:1.2 Fredsfrämjande truppinsatser
 6:1.3 Förbandsverksamhet - STÅP
 6:2.2 Anskaffning av materiel och anläggningar
 6:2.4 Materielnära verksamhet samt avveckling
 6:3.1 Forskning och teknikutveckling
 6:8.1 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer inom totalförsvaret
 5:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Noter till anslagsredovisningen

Not 1 Regeringsbeslut 17, 2007-06-20
 Regeringsbeslut 11, 2007-06-28

Not 2, 3, 6 och 7 Regeringsbeslut 38, 2006-12-31

Not 4 och 5 Regeringsbeslut 16, 2007-05-10

Not 8 RB UD2006/61718/PLAN

Redovisning mot inkomsttitel

(tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
3312 Övriga intäkter av försåld egendom	0	22 961
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	0	25 315

Redovisning mot bemyndigande avseende 2007

Ingående åtaganden anges i genomförandeprikläge 2006 och övriga uppgifter anges i genomförandeprikläge 2007 (tkr).

Tilldelad bemyndig- anderam ¹⁾	Ingående åtaganden ²⁾	Utestående åtaganden	Utestående åtagandens fördelning per år				
			2008	2009	2010	2011	Efter 2011
Anslag 6.2 Materiel och anläggningar							
44 270 000	48 258 686	40 216 431	16 364 981	10 147 269	5 485 790	2 180 605	6 063 786
Varav anslagspost 2 Anskaffning av materiel och anläggningar							
38 970 000	40 836 690	34 960 548	12 106 929	9 650 338	5 296 083	2 069 000	5 838 198
Varav anslagspost 4 Materiellnära verksamhet samt avveckling							
5 300 000	1 152 370	5 255 883	4 258 052	496 931	189 707	111 605	199 588

1) Enligt RB 2007, avser det högsta belopp Försvarsmaktens åtaganden får uppgå till vid utgången av året, vilka skall täckas med anslag som ännu inte tilldelats Försvarsmakten.

2) På grund av ändrad redovisningsprincip är 2007 års ingående åtagande 98 461 tkr lägre än det utgående åtagande som angavs för år 2006. År 2006 och tidigare ingick Försvarsmaktsinterna uppdrag till t ex FMLOG och MarinB i bemyndiganderedovisningen. Från och med 2007 ingår inte Försvarsmaktsinterna uppdrag i bemyndiganderedovisningen.

Redovisning av finansiella villkor i regleringsbrevet för 2007

Finansiella villkor	Ram/Tak (tkr)	Utnyttjat (tkr)	Överdrag (tkr)
Anslagskredit Fö 6:1.1	620 343	0	0
Anslagskredit Fö 6:1.2	300 000	0	0
Anslagskredit Fö 6:1.3	0	0	0
Anslagskredit Fö 6:2.2	454 006	0	0
Anslagskredit Fö 6:2.4	74 001	3 420 741	3 346 740
Anslagskredit Fö 6:3.1	34 794	0	0
Anslagskredit Fö 6:8.1	0	0	0
Anslagskredit UD 5:2.1	0	0	0
Låneram	1 830 000	1 738 274	0
Räntekontokredit	2 442 839	0	0
Bemyndiganderam 6:2.2	38 970 000	34 960 548	0
Bemyndiganderam 6:2.4	5 300 000	5 255 883	0

Finansiella villkor för anslagspost 6:1.1

Nr	Omfattning	Utfall (kr)
1	Anslagsposten får användas för utgifter för personal samt för drift av fartyg och flygplan som av Försvarsmakten ställs till Försvarets radioanstalts disposition.	-
2	Försvarsmakten skall när den lämnar statsbidrag enligt de villkor som gäller för anslaget 6:1 Förbandsverksamhet, beredskap och fredsfrämjande truppinsatser m.m., anslagspost 1, till idrottsförbund och andra organisationer eller ersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna utfärda föreskrifter om redovisning m.m. av beloppen. Försvarsmakten skall som villkor bl.a. föreskriva att mottagaren på begäran skall ge Riksrevisionen tillfälle att granska hur beloppen har använts (1).	-
3	Anslagsposten får användas för familjebidrag och dagpenning enligt förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt samt administrationskostnader för dessa bidrag. Utbetalning sker efter rekvisition från Försäkringskassan.	2 707 767
4	Anslagsposten får användas för ekonomiskt stöd enligt förordningen (1995:239) om förmåner till totalförsvarspliktiga som fullgör värnplikt. Utbetalning sker efter rekvisition från Totalförsvarets pliktverk.	0
5	Högst 2 450 000 kronor får användas till stöd för utländskt deltagande vid PFF-aktiviteter samt aktiviteter i andan av PFF och motsvarande i Sverige och utlandet.	0
6	Högst 82 600 000 kronor får användas för ersättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet, inklusive ungdomsverksamhet.	72 581 047
7	Högst 1 500 000 kronor får användas för generalläkarens tillsynsverksamhet exklusive lönekostnader. Erforderlig personal skall ställas till generalläkarens förfogande så att tillsynsuppgiften kan lösas enligt lag och andra föreskrifter	1 403 000
8	Högst 2 240 000 kronor får användas för betalning av administrativa kostnader till Statens haverikommission.	2 121 479
9	Högst 7 000 000 kronor får användas för genomförande av verksamhet enligt årsarbetsplanerna avseende det bilaterala samarbetet med Ryssland och Ukraina.	2 070 880
10	Högst 2 100 000 kronor får efter rekvisition betalas ut till frivilliga försvarsorganisationer för deras stödjande verksamhet i Ukraina och Ryssland.	1 263 726
11	Försvarsmakten får använda högst 7 000 000 kronor för SSR verksamhet.	4 142 750
12	Högst 400 000 kronor får användas för stöd till Geneva Center for Security Policy (GCSP).	400 000
13	Högst 502 985 000 kronor får användas för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) i enlighet med vad regeringen beslutar i hemligt beslut.	526 416 467
14	Anslagsposten får användas för Totalförsvarets pliktverks respektive Totalförsvarets forskningsinstituts avvecklingskostnader med anledning av reduktionen av det militära försvarets lednings- och förvaltningskostnader. Utbetalning skall ske efter rekvisition från Totalförsvarets pliktverk respektive Totalförsvarets forskningsinstitut med högst 30 000 000 kronor respektive 120 000 000 kronor.	4 000 000 69 542 971

1) I anslutning till de uppdrag som ges till de frivilliga försvarsorganisationerna och militära tidskrifter m.m. när medel fördelas ges anvisning om hur redovisning ska ske samt att Riksrevisionen ska ges tillfälle att granska hur beloppen har använts. För de frivilliga försvarsorganisationerna framgår det av bilaga 3.

Finansiella villkor för anslagspost 6:1.2

Nr	Omfattning	Utfall
1	Anslagsposten får användas för att, efter närmare anvisning från Regeringskansliet (Försvarsdepartementet), planera och vidta förberedelse för internationella insatser.	
2	För respektive insats får Försvarsmakten, för de nationella kostnaderna, använda högst följande belopp per insats: (Kr)	
	KFOR i Kosovo	691 000 000
	ISAF i Afghanistan	772 000 000
	UNIFIL i Libanon	149 000 000
	ALTHEA i BiH	53 000 000
	Minröjningsbidrag i BiH	25 000 000
	UNMIL i Liberia	69 500 000
	Avvecklingskostnader av EUFOR i DRK	5 000 000
	Förberedelsekostnader EUFOR Tchad/CAR	51 000 000
	Förberedelsekostnader UNAMID i Sudan	25 000 000
	Övrigt	11 000 000
3	Försvarsmakten får använda högst 11 000 000 kronor under 2007 för grundavgiften för Strategic Airlift Interim Solution (SALIS).	8 214 969
4	Försvarsmakten skall till Europeiska unionen (EU) inbetala belopp enligt de fakturor som kommer avseende både Sveriges nationella kostnader och Sveriges del av gemensamma kostnader inom ATHENA. Högst 20 000 000 kronor får betalas för Athena under 2007.	14 635 039

Finansiella villkor för anslagspost 6:1.3

Nr	Omfattning	Utfall
1	För anslagsposten har 213 043 000 kronor beräknats för statliga ålderspensionsavgifter för totalförsvarspiktiga som fullgör värnplikt. Beloppet skall i enlighet med förordningen (1998:512) om statliga ålderspensionsavgifter m.m. inbetalas till Försäkringskassan.	213 043 000

Finansiella villkor för anslagspost 6:2.2

Nr	Omfattning	Utfall (kr)
1	Försvarsmakten skall efter rekvisition betala högst 400 000 kronor till Försvarets materielverk för tillsyn av efterlevnaden av förordningen (1993:1067) om elektromagnetisk kompatibilitet samt föreskrifter med stöd av förordningen (2).	399 527
2	Anslagsposten får användas för utgifter för anskaffning och vidmakthållande av fartyg och flygplan som av Försvarsmakten ställs till Försvarets radioanstalts disposition (3).	9 702 798
3	Försvarsmakten skall till Europeiska unionen (EU) inbetala belopp enligt de fakturor som kommer avseende Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med den Europeiska försvarsbyrån (4).	4 121 662
4	Disponibelt överföringsbelopp från 2006 om 30 356 tkr på anslagsposten får användas för de ändamål som gäller för anslaget 6.3 Forsknings och teknikutveckling, anslagsposten 1 Forskning och teknikutveckling.	-

2) Beställning 465:0303.

3) Beställning 247:0103, 257 505 kr samt beställning 335:1801, 9 445 293 kr.

4) Beställning 834:7002.

Finansiella villkor för anslaget 6:3

Nr	Omfattning	Utfall (kr)
1	Försvarsmakten skall utöver forskningsbeställningar som görs för eget behov, under 2007 finansiera den s.k. bottenplattan för Totalförsvarets forskningsinstituts NBC-forskning (5).	114 459 200
2	Högst 20 000 000 kronor får användas för det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), i enlighet med de beslut som fattas av detta programs beslutsorgan (6).	20 030 450
3	Försvarsmakten skall till Europeiska unionen inbetala belopp enligt de fakturor som kommer avseende Sveriges del i kostnaderna i samband med forsknings- och utvecklingssamarbetet inom den Europeiska försvarsbyrån (7).	4 616 250

5) Ingår i beställning 822:1101 CBRN-studier, 6 404 000 kr samt 822:1501 CBRN-forskning 2007, 108 055 200 kr.

6) Beställning 822:3301 NFFP 4. Överstigande belopp utgörs av FMV rörelsekapitalkostnad.

7) Beställning 820:0601 EDA Force Protection (omräknad från 0,5 M Euro).

Finansiella villkor för anslagspost 6:8

Nr	Omfattning	Utfall (kr)
1	Högst 1 560 000 kronor får användas för bidrag till "vissa militära tidskrifter" och till Försvarets civila idrottsförbund.	1 542 000
2	Högst 3 000 000 kronor får användas till uppdraget (Fö2006/2106/CIV) att genomföra försöksverksamhet gällande utbildning i gymnasieskolan.	349 722

Finansieringsanalys

Belopp (tkr)	2007	2006	Not
Drift			
Kostnader	-29 745 194	-29 455 415	1
Finansiering av drift:			
Intäkter av anslag	30 386 102	28 408 809	
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 039 724	1 232 624	2
Intäkter av bidrag	33 379	24 239	
Övriga intäkter	117 833	124 181	
Summa medel som tillförts för finansiering av drift	31 577 038	29 789 852	
Ökning (-)/minskning (+) av lager	69 978	-50 879	
Ökning (-)/minskning (+) av beredskapslager	-1 645 203	558 094	
Ökning (-)/minskning (+) av kortfristiga fordringar	71 620	-63 407	3
Ökning (+)/minskning (-) av kortfristiga skulder	2 045	-419 123	4
Kassaflöde från/till drift	330 284	359 122	
Investeringar			
Investeringar i materiella tillgångar	-11 508 617	-11 363 243	
Investeringar i immateriella tillgångar	-203 316	-66 725	
Summa investeringsutgifter	-11 711 933	-11 429 968	
Finansiering av investeringar:			
Lån från Riksgäldskontoret	845 794	478 488	
- amorteringar	-374 809	-423 482	
Andra långfristiga lån	0	0	
- amorteringar	-11	-27	
Ökning/minskning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statsbudgeten	11 001 098	10 861 080	
Försäljning av anläggningstillgångar	1 083	15 018	
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar	11 473 155	10 931 078	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	1 746 963	-2 008 813	
Kassaflöde från/till investeringar	1 508 184	-2 507 703	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	53 718	67 927	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder	-5 441	0	
Inbetalningar i uppbördsverksamhet	48 277	67 927	
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet	-48 277	-67 927	
Kassaflöde från/till uppbördsverksamhet	0	0	
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag	-141 714	-70 151	
Utbetalningar i transfereringsverksamhet	-141 714	-70 151	
Finansiering av transfereringsverksamhet:			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	141 714	70 151	
Summa medel som tillförts för finansiering av transfere-ringsverksamhet	141 714	70 151	
Kassaflöde från/till transfereringsverksamhet	0	0	
Förändring av likvida medel	1 838 469	-2 148 580	

Belopp (tkr)	2007	2006	Not
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början	3 460 913	5 609 494	
Ökning (+)/minskning (-) av kassa, plusgiro	418	-9 834	
Ökning (+)/minskning (-) av tillgodohavande RGK	-760 640	-2 515 847	
Ökning (+)/minskning (-) av banktillgodohavanden	307	335	
Ökning (+)/minskning (-) av avräkning med statsverket	2 598 384	376 766	
Summa förändring av likvida medel	1 838 469	-2 148 580	
Likvida medel vid årets slut	5 299 382	3 460 913	

Noter till finansieringsanalysen

1. Kostnader	2007	2006
Kostnader enligt resultaträkning	-39 917 100	-38 124 620
Avskrivningar och nedskrivningar enligt resultaträkning	11 056 210	8 872 692
Justeringsavskrivningar och nedskrivningar	-54	0
Realisationsförluster	143 113	330 935
Förändring avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	-453 463	-13 601
Förändring övriga avsättningar	-573 901	-520 820
Summa Kostnader	-29 745 194	-29 455 415

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2007	2006
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkning	1 039 738	1 232 642
Realisationsvinster	-14	-18
Summa Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 039 724	1 232 624

3. Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	2007	2006
Förändring av pågående arbete	67 328	108 587
Förändring av fordringar	-91 578	-89 533
Förändring av periodavgränsningsposter	90 429	-82 461
Justeringsför periodavgränsningsposter avseende uppbördsverksamhet	5 441	0
Summa förändring av periodavgränsningsposter	95 870	-82 461
Summa förändring av kortfristiga fordringar	71 620	-63 407

4. Ökning/minskning av kortfristiga skulder	2007	2006
Förändring av skulder m.m.	2 199 418	-1 886 502
Justeringsför investeringslån	-470 985	-55 007
Justeringsför leverantörsskulder avseende anläggningstillgångar	-1 746 963	2 008 813
Justeringsför övriga långfristiga skulder	11	27
Summa förändring av skulder m.m.	-18 519	67 331
Förändring av periodavgränsningsposter	20 563	-486 455
Summa förändring av kortfristiga skulder	2 045	-419 123

Bilagor

Bilaga 1 (kvalificerat hemlig) Värdering av Försvarmaktens operativa förmåga m.m.

Bilagan är en detaljerad redovisning av värderingen av Försvarmaktens operativa förmåga och måluppfyllnad vad avser huvuduppgifterna samt insatsorganisationens omfattning och beredskap och hur denna värderats.

Bilaga 2 (öppen) Försvarmaktens omstrukturering

Bilagan är bland annat en detaljerad redogörelse för den omstrukturering som påbörjades med anledning av riksdagens och regeringens beslut den 30 mars 2000.

Bilaga 3 (öppen) Personalberättelse

Bilagan är en detaljerad redovisning av personalområdet. Som underbilaga 3.1 sammanfattas personalläget i tabellform.

Bilaga 4 (öppen) Internationell verksamhet

Bilagan är en detaljerad redogörelse av den internationella verksamheten, inklusive insatser och internationell övningsverksamhet utrikes (underbilaga 4.1).

Bilaga 5 (öppen) Särskilda redovisningar

Bilagan omfattar redovisningar av ett stort antal återrporteringskrav. Av bilaga 6 (se nedan) framgår vilka av regleringsbrevets återrporteringskrav som förts hit.

Bilaga 6 (öppen) Sökregister återrporteringskrav

Bilagan är en förteckning över alla de återrporteringskrav som framgår av regleringsbrevet, ändringar till regleringsbrevet samt särskilda regeringsbeslut samt var dessa krav och redovisningar återfinns i årsredovisningen jämte vilken avdelning och handläggare i Högkvarteret som upprättat rapporteringen.